

DISSERTATIO ALTERA 1785 4
HISTORICO-ECCLESIASTICA
DE
EPISCOPIIS, CHOR-EPISCOPIIS,
AC
REGULARIUM
EXEMPTIONIBUS.

QUAM
UNA CUM PARERGIS SELECTIS
EX
HISTORIA ECCLESIASTICA
PRÆSIDE

P. ANDREA SPITZ,

ABBATIE TUITIENSIS ORD. S. BENEDICTI PROFESSOR, HISTORIÆ ECCLESIAS-
TICÆ, AC THEOLOGIÆ LITTERARIÆ PROFESSORE PUBL. ET ORD.

ERUDITORUM TENTAMINI EXPONIT IN ACROATERIO
MAJORE BONNENSI

D. PETRUS JOSEPHUS PLENZ,

PERILLUSTRIS ECCLESIE COLLEGIATÆ IN VLIICH VICARIUS, HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ, Ss. CANONUM, AC THEOLOGIÆ PASTORALIS AUDITOR

AD DIEM JULII MDCCLXXXV.

MANE A IX AD XI.

Cum censurâ Archiepiscopali, ac licentiâ Electorali Academica.

B O N N Æ,

ex Typographia Elect. Acad. apud Joan. Frid. Abshoven.

DISERTATIO ALTERA
HISTORICO-ECCLESIASTICA
DE
EPISCOPIS. CHOR-EPISCOPIS
AO
Episcopatus unus est, cujus à singulis
pars in solidum tenetur.

S. Cyprianus l. de Unit. Ecclesiæ.

Erras, si ut summam ita & solam insti-
tutam à Deo vestram Apostolicam
potestatem existimas.

S. Bernardus l. 3. de Considerat.
ad Eugenium cap. 4.

PROEMIUM.

Quod in civitate Majestas, id ipsum in Christi Ecclesiâ est sacra Hierarchia. Adinstar siquidem reipublicæ sacræ (a) Christus Homo-Deus Ecclesiam suam instituit, in eâ quosdam constituens ministros, seu dispensatores mysteriorum Dei, *sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei* (b), quosdam eisdem Ecclesiæ constituens rectores, *attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei* (c), in eisdemque ministerium sacrosancta Ecclesiæ Sacramenta dispensandi coadunans cum potestate regendi Ecclesiam. Principem inter Ecclesiæ rectores, ac in Hierarchiâ Ecclesiasticâ tenere locum ipsos Episcopos uti primis sæculis, sic quoque posteriori Ecclesiæ ætate jamjam invalescentibus novis Ecclesiæ rectorum officiis, novis pro novâ Ecclesiarum necessitate, aut utilitate introductis dignitatibus v. g. Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis &c. fuit agnatum, pariter in Ecclesiâ nunquam non creditum à majoribus præfatis Ecclesiæ prælatis non nisi solâ amplioris cujusdam jurisdictionis prærogativâ differre Episcopos, ex omnibus verò unum constari ordinem, in quo præcipuè character Episcopalis, in hoc autem plenitudo Sacerdotii, ac plenitudo Jurium ab ipsomet Christo Domino Ecclesiæ Præsulibus concessa

cessa semper suspiciebatur. Hæc de causâ Patres Trident. Hierarchiæ Ecclesiasticæ Principes, prætermittis aliis prælatis solos statuebant Episcopos: *Siquis dixerit in Ecclesiâ Catholicâ non esse Hierarchiam Divinâ ordinatione institutam, quæ constat ex EPISCOPIS, Presbyteris, & Ministris, anathema sit (d)*. Ipsi quoque Episcopi omnes, & soli ut *successores Apostolorum* semper in Ecclesiâ summâ veneratione agniti, quo sensu Hieronimus (c): „Ubi cumque fuerit Episcopus sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Regii, sive Alexandria, sive Tanis ejusdem meriti, ejusdem est & Sacerdotii, potentia divitiarum, & paupertatis humilitatis vel sublimiorem, vel inferiorem Episcopum non facit, cæterum *omnes Apostolorum successores sunt*“. Cum S. Hieronimo conspirat & ipse S. Augustinus verba Psalmistæ (f), *pro Patribus tuis nati sunt tibi Filii, constitues eos Principes super omnem terram*, hunc in modum interpretans „Patres missi sunt *Apostoli*, pro Apostolis filii nati sunt tibi, *constituti sunt Episcopi*. Hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt? ipsa Ecclesia Patres illos appellat, ipsa illos genuit, ipsa illos constituit *in Sedibus Patrum*. Non ergo te putes desertam, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos, per quos nata es, de prole tuâ tibi crevit paternitas, *pro Patribus tuis nati sunt tibi filii*“ (g). His aliorumque infra allegatorum Patrum assertis inhærens Synodus Trid. declarat Episcopos, *qui in locum Apostolorum successerunt*, ad Ordinem Hierarchicum præcipuè pertinere, positos à Spiritu S. regere Ecclesiam Dei, eosque Presbyteris superiores esse (b). Cum itaque tam sublimem in Ecclesiâ sedem à primis sæculis constanter obtinuerint Episcopi, non injucundum, ac inutile judicamus ex Monumentis ecclesiasticis, quantum licet, in originem, institutionem, superioritatem, Munia ac Jura Episcoporum, & Chor-Episcoporum inquirere, id quod institutum hujus Dissertationis, unde

(a) Vid.

- (a) Vid. Proem. Dissert. de Patriarchis &c. — (b) 1. Cor. 4. v. 1.
 (c) Act. 20. v. 28. — (d) Sess. 23. de Sacr. Ord. Can. 6.
 (e) Epist. 85. ad Evagr. Item Epist. 54. ad Marcellam adversus Montanistas: *apud nos*
(Catholicos) Apostolorum locum Episcopi tenent, apud eos (Montanistas) Epis-
copus est tertius, habent enim primos de Perusâ Phrygia Patriarchas.
 (f) Pf. 44. v. 17. — (g) Comm. in Pf. 44. — (h) Sess. 23. de Sacr. Ord.
 Cap. 4.

CAPUT PRIMUM.

DE ORIGINE, AC INSTITUTIONE EPISCOPORUM.

§. I.

Unde nomen Episcopi.

Uti Apostoli, sic & eorundem Successores à Christo Domino assumpti ut Ministri & Operarii ad laborandum in vineâ Domini, *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consummationem Sanctorum in OPUS MINISTERII in adificationem Corporis Christi (a).* Id ipsum demonstrant verba, quibus senior assistentium consecrandum præsentat: Reverendissime Pater! postulat sancta Mater Ecclesia, ut hunc præsentem Presbyterum *ad onus Episcopatus* sublevetis. Nomen, *Episcopus*, quod idem ac *superintendens* id quoque indigitat, quod nomen S. Patribus nomen potiùs *operis*, quàm *bonoris* videbatur. S. Augustinus (cui Episcopatus velut onus humeris Anglicis formidandum semper videbatur) solidè ex ipso *Episcopi* nomine demonstrat Episcopum non nisi ad laborem & sollicitudinem pro Dei gloriâ vocari, ac Episcopatum non nisi urgente charitate humeris imponendum. „*Siquis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat (b)*, exponere voluit, quid sit Episcopatus, quia nomen est *ope-*

ris, non honoris. Græcum est enim, atque inde ductum vocabulum, quod ille, qui præficitur, eis, quibus præficitur, superintendit, curam eorum scilicet gerens, ergo Episcopos, si velimus, latinè superintendentes possumus dicere, ut intelligat non se esse Episcopum, qui præesse dilexerit, non prodesse. Locus verò superior, sine quo populus regi non potest, etsi ita teneatur, atque administraretur, ut decet, tamen non decenter appetitur. Quamobrem otium sanctum quærit *charitas veritatis*, negotium iustum suscipit *necessitas charitatis*, quam sarcinam si ullus imponit, percipiendæ, atque intuentæ vacandum est veritati, si autem imponitur, suscipienda est propter *charitatis necessitatem*“ (c).

(a) Eph. C. 4. v. 11. & 12. — (b) 1. Tim. C. 3. v. 1.

(c) Lib. 19. de Civit. Dei C. 19. relat. Cauf. 8. quæst. 1. Can. 11. Vid. & alii ejusdem S. August. textus apud Thomass. V. & N. E. Discipl. p. 2. l. 2. Cap. 65. n. 16.

§. II.

Diversi honorum tituli, quibus in primitivâ Ecclesiâ Episcopi exornati.

Ob singularem reverentiam, & venerationem (quam in primitivâ Ecclesiâ omnes Christi fideles Episcopis exhibebant) Episcopi omnibus illis honorum titulis ab antiquitate insigniebantur, quibus posteriori Ecclesiæ ætate, & modò solos summos Pontifices gloriari novimus. Primitivè eo scilicet tempore (quo nomen *Episcopi* adhuc commune Clericis cum primi, tum secundi ordinis) Episcopi nemine excepto sub nomine *Apostolorum* veniebant. Testis inter alios Ecclesiæ Scriptores Theodoretus (a), „Eosdem, inquit, olim vocabant Presbyteros & Episcopos, eos autem, qui nunc vocantur Episcopi,
Apo-

✠

Apostolos nominabant. Postea sine ullo discrimine (Proem.) *Apostolorum successores* passim vocabantur, ac inde cujuslibet Episcopi sedes dicta sedes *Apostolica* (b). Accesserunt & alia nomina perquam honorifica, E. g. *Principes Sacerdotum, Principes populi, Præpositi, Antistites, Summi Sacerdotes, Pontifices maximi* &c. salutabantur (c). Sed quidnam de titulis, quos Episcopi *Romani* veluti specialem prærogativam præ aliis, quales sunt: *Papa, Pater Patrum, Episcopus Episcoporum, Vicarius Christi* & alii, sibi hodieum privatè arrogant? Similia quoque nomina, si non omnia omnibus, saltem quibusdam Episcopis fuisse olim attributa omni caret dubio. Nomen *Papæ* commune fuisse Episcopis inter alia antiquitatis monumenta ex folis litteris ipsius Cleri Romani ad Cyprianum clarissime elucet, quarum inscriptio: *Cypriano PAPÆ Presbyteri, & Diaconi Romæ consistentes salutem*, subscriptio: *Optamus te beatissime, ac gloriosissime PAPA in Domino semper valere, & nostri meminisse* (d). Præfatum nomen ineunte sæculo VI. ad solum Episcopum Romanum primùm fuisse restrictum ostendit Thomass (e). Athanasius (f) Osium *Patrem Episcoporum* vocat, similiter Greg. Nazianzenus suo Patri id ipsum nomen attribuit (g). Nomen *Vicarii Christi* sæpius Episcopis adjudicatum colligitur ex Auct. Quæstionum V. & N. T. (h) colligitur insimul ex diversis Epistolis Cypriani (i). Quàmnam autem ratione præfati, & similes honorum tituli Episcopis aliis cum Romano olim communes, successù temporis privatè adjudicati fuerint Episcopo Romano, nostri fori non est definire. De titulis plura apud Bingham (k).

(a) Com. in 1. Tim. III. §. 1. — (b) Cf. Thomass, p. 1. l. 1. Cap. 4. n. 2. & 5.

(c) Johann Georg Perschens Kirchen-Historie, viertes Jahrhundert, drittes Hauptstück, §. XIII. „*Canonische Bischöfe hießen diejenige, welche in*
der

der Gemeinschaft mit denselben Kirchen stunden, so man als Rechtgläubige ansah. Und diese hießen auch Catholische, oder allgemeine Bischöfe. . . . Wie die Bischöfe in den vorigen Zeiten den Namen: Engel geführt, so wurde ihnen solcher auch in diesen noch beigelegt. Sie hießen auch Engel des Friedens. Apostel wollten sie schon in vorigen Zeiten seyn, also stunde ihnen diese Benennung auch in diesen sehr wohl an. Ihre Bischofthümer hießen: Apostolische Sitze. Man sagte: sie wären die Obersten Fürsten. Was vormals in dem alten Bund zwischen denen Aeltesten und Fürsten des Volks vor ein Unterschied gewesen, sey nun unter denen Aeltesten und Bischöfen. Man nannte sie: Fürsten der Kirchen, Fürsten der Priester, Oberste Priester. — Sie sollten als Pontifices, Hohe Priester, die Aeltesten als Priester, die Diaconen und andere von der niederen Clerisey, als Leviten anzusehen seyn“.

- (d) Vid. Clemens Becker Hist. Eccles. pract. l. 1.
 (e) L. cit. n. 10. Eiusdem opinionis Benedic. XIV. de Synodo Diœces. l. 1. c. III. n. IV. ubi & n. 1. de titulo *sanctitatis*.
 (f) Epist. ad solit. vir. agentes.
 (g) Orat. 19. de funere Pat. Ex verbis Tertull. l. de pudicit. cap. 1. „Audio edictum esse propositum, & quidem peremptorium, Pontifex scilicet *Maximus*, *Episcopus Episcoporum* dicit: ego & mœchiæ & fornicationis delicta penitentiâ sanctis dimitto“ perpetam colligit Baron. ad An. 142. n. 4. praefatum titulum proprium, & peculiarem fuisse *Romani Episcopi*. Hæc etenim ærior erat Tertulliani in Zephyrinum Papam dicacitas, uti scitè animadvertit Thomass. l. cit. cap. 8. n. 7. & eadem non nisi ironicè à Tertulliano dicta fuisse nemo ignorabit. Vid. & Clemens Becker p. 146.
 (h) C. 127. — (i) Epist. LXIII. ad Cæcil. & epist. LV. ad Cornel.
 (k) Origin. Ecclesiast. l. 2. cap. 2.

§. III.

Institutio Episcoporum, ac quoad hoc diversæ Sententiæ.

Episcoporum potestatem *Ordinis* jure Divino inniti, ac ortum suum trahere ex ipsâ Christi institutione nemo Catholicorum in controversiam vocare attentat. Nemo quoque inficias ibit Ordinem hunc nascenti

centi Ecclesiae non minùs extitisse cõvum, ac Apostolatam. Ast quoad potestatem *Jurisdictionis* (cuiam scilicet veluti causa *immediatæ* Episcopi eandem in acceptis referre debeant) non ita concors & unanims Catholicorum opinio (a). Adrian. Daude (b) tres diversas Authorum recenset sententias, quarum prima potestatem Episcoporum à Christo proximè esse in singulis Præsulibus asserit, quam tuebatur Torres in Trid. contra Lainium, altera verò jurisdictionis potestatem esse proximè à Deo in genere, scilicet in quibusdam, ut in Petro, ejusdem Successoribus, ac in cunctis Apostolis ex peculiari privilegio, in reliquis autem veluti in Episcopis particularibus eam manere per interpositam à Deo personam proximè à Romano Pontifice sustinet, tertia denique sententia Petri Cellotii Theologi Parisiensis in lib. *de Hierarchiâ, & Hierarchis* præfatas opiniones conciliare studens triplicem tum in R. Pontifice, tum in aliis Episcopis distinguit potestatem, unam scilicet ordinis, alteram jurisdictionis interioris, tertiam jurisdictionis exterioris, quarum prima, & secunda ad Sacramenta conficienda & ministranda referantur, tertia verò ad populum Christianum regendum pro foro externo, prima immediatè à Deo uti in S. Pontifice, ita quoque in Episcopis, altera æquè æqualis in omnibus, tertiam verò jurisdictionem à Christo immediatè, sed à Petro *dependentem* Apostoli acceperunt, non ita autem res se habet cum Episcopis, hic siquidem potestatem suam non immediatè à Deo, sed tantùm mediatè per Petri Successorem obtinent, & inde factum, ut ea non in omnibus æqualis, & ut quidam Episcoporum in alios suam exerceant jurisdictionem. (Eximia sanè methodus contrariantes opiniones combinandi). Quoad præfatas sententias iudicium suum Daude subjungit „sicut per primam nil Episcopis auctoritatis accedit, sic omnino nihil per secundam derogatur, tertia verò causam non modò clariùs exponit, sed & Episcoporum dignitatem maximè

maximè extollit“. Longè alia opinio insidebat menti Cl. & Magnifici P. Zallwein (c) de quibusdam Catholicis zelo indiscreto ita differentibus contrariam ferens sententiam „Isti verò nescio, quo blandiendi sedi Pontificiæ studio agitati (d) equidem institutionem divinam neutiquam impugnare præsumunt, in eo tamen in *Episcopos*, & *jura Characteri Episcopali annexa valde iniqui esse videntur*, quod jurisdictionem Episcoporum non tam ipsi Christo, quàm Pontifici saltem tanquam causæ immediatæ in acceptis referant“.

- (a) Quantis animorum motibus quæstio hæc ventilata in Conc. Trid., de eo vid. Pallavic. l. 18. cap. 15. pag. m. 206. & seqq. Auth. Annor. ad J. C. tit. de M. & O. „acerrimè agitata quæstio in Tridentino, an jurisdicção Episcoporum sit immediatè à Deo? quam Galli & Hispani maximè userunt, & prope res aberat à definitione. Intercesserunt autem Itali, & Generalis Societ. Jesu Lainez prolixum fecit desuper discursum, in quo varia adducit argumenta, quibus probare nititur jurisdictionem Episcoporum tantum mediatè mediante scilicet Pontifice esse à Deo. Sed altera sententia fundatior in S. Scripturâ, & efficacior ad probandam Hierarchiam Divinitus institutam“.
- (b) Hierarchiæ Ecclesiast. P. 1mâ cap. 5. Sect. 1mâ.
- (c) Princ. J. Eccles. t. IV. q. 2. cap. 2.
- (d) Barthel citans Melch. Canum „non eget Petrus mendacio nostro, nostrâ adulatione non eget tot veris, & realibus à Christo instructus, & insignitus prærogativis Divinus S. Pontificis Primatus, imò verò Authores hujusmodi iis, qui novas religiones profitentur, adjumento sunt, quippe Sacro-Sanctam R. P. auctoritatem, sive Primatum odiosum reddunt Principibus à Romanæ Ecclesiæ communionem alienis“. Opus III. de Concord. Germ. Dissert. Gener.

§. IV.

Ex Scripturâ & Patribus vocatio Apostolorum expenditur.

Ut rei veritas evidentiùs pateat, ipsam S. Scripturam quoad vocationem Apostolorum priùs paucis consulamus, ac dein videamus (id quod præsertim nostri instituti) quidnam quoad præsens punctum veteres

veteres Ecclesiae Patres senserint. Ipsemet Christus Dominus vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominavit (a), ad eosdem Christus loquebatur: *Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni Creaturae (b)*, item, *quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in Caelo &c. (c)*, *sicut misit me Pater, & ego mitto vos . . . , quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c. (d)*, in qua verba Cyprianus „loquitur Dominus ad Petrum: *ego dico tibi, quia tu es Petrus &c. super unum aedificat Ecclesiam, & quamvis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat: sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Accipite Spiritum S.*, tamen ut unitatem manifestaret &c. Hoc erant utique & caeteri Apostoli, quod fuit & Petrus, pari consortio praediti, & honoris & potestatis“ (e). Indubitata itaque veritas teste S. Scripturam Apostolos ab ipsemet Christo vocatos, & ad munus praedicandi Evangelium, remittendi & retinendi peccata, Ecclesiam regendi selectos, ab eodemque suam jurisdictionem *immediate* obtinuisse, & ubinam vel unicum in tota Scripturam legitur verbum Christum Apostolos ad Petrum ablegasse, ut ab eo suam obtinerent potestatem, ac jurisdictionem? nec hoc ipsum Primatus Petri (quem in omnibus summam veneramus) exigebat, id ipsum Bellarminus, ut regiminis Ecclesiastici veluti *Monarchici* defensor diffiteri nesciebat, ex iisdem allatis Scripturae textibus Apostolos a Christo jurisdictionem *immediate* obtinuisse solide demonstrans (f).

(a) Luc. 6. v. 13., item: *nonne ego vos duodecim elegi?* Joan. 6. v. 71. Den größten Theil der dritthalb Jahre, die Jesus öffentlich zum Wohl der Welt verwannt hat, widmete er besonders der Bildung zwölf junger Männer, die er in seinen vertrauesten Umgang nahm, und die er sich recht eigentlich für die Absicht erziehen zu wollen schien, um durch sie das, was er selbst kaum anzufangen Zeit hatte, vollkommen auszuführen. Diese

Zwölfe (Apostel heißen sie von dieser ihrer Bestimmung) waren Zuhörer der wichtigsten seiner Unterredungen, Zuschauer seiner entscheidendsten Thaten, zum Theil auch Zeugen feierlichen Erklärungen, welche Gott selbst vom Himmel herab seinem Sohn gegeben hatte. Epittlet Grundriß der Geschichte der Christlichen Kirche S. 2.

- (b) Marc. ult. v. 15. — (c) Matth. 18. v. 18. — (d) Joan. 20. v. 21, 23.
 (e) Tract. de unit. Eccles. rel. Cauf. XXIV. q. 1. Can. XVIII.
 (f) L. IV. de v. P. Cap. XXIII.

§. V.

Episcopi jurisdictionem immediatè à Christo habent.

Ex dictis sua sponte sequi arbitramur, quidnam de Episcoporum jurisdictione resolvendum, undenam scilicet potestatem tam ordinis, quam jurisdictionis derivent. Ipsos Episcopos ut Apostolorum successores, & in Episcopis ipsos Apostolos revereri nemo Catholicorum hæsitabit (a). Ipsum Trid. Episcopos *Apostolorum successores* (b) salutatur, à quonam igitur ex mente Patrum Trid. Episcopi proximè ac immediatè habeant tum ordinis, tum jurisdictionis potestatem? Nunquid à Christo ipsomet, qui etenim Trid. Episcopos titulo *Apostolorum successorum* condecorare potuisset, sin Episcoporum à S. P., Apostolorum verò jurisdictionis à Christo immediatè descenderet? Nunquid actum esset de verà successione? nonne stringit argumentum: Pontifices Romani in Primatu Petri successores, ergo uti Petrus, ita & Pontifices suam jurisdictionem à Christo immediatè accipiunt? Ecur itaque idem argumentum non concludat in Episcopis Apostolorum successoribus (c)? Quænam veterum Ecclesiæ Patrum fuerit mens, nunc videamus. Cyprianus (d) „Christus dicit ad Apostolos, ac per hoc ad omnes Præpositos, qui *Apostolis Vicariâ ordinatione succedunt*, qui vos audit, me audit, & qui me audit, audit eum, qui me

me misit“. Idem (e) „Episcopatus unus est, cujus à singulis *pars in solidum tenetur*“ uti Episcopatus à Christo proximè, & immediatè institutus, quatenus reperitur in R. P., ita non minùs proximè ab eodem institutus, quatenus à reliquis Episcopis participatur. Hieronimus (f) „Dicis super Petrum fundatur Ecclesia, licet id ipsum in alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves Regni Cœlorum accipiant, & *ex æquo* super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur“. Basiliius (g) „Omnibus deinceps Pastoribus, ac Magistris eandem tribuit potestatem (Christus) cujus quidem rei signum est, quod omnes similiter æquè ac ille (Petrus) & ligent, & solvant“. Bernardus (h) „Erras, si ut summam, ita & *sotam* institutam à Deo vestram Apostolicam potestatem existimas. . . Non tua *sola* potestas à Domino, sunt & mediocres, sunt & inferiores“. Innumeri alii Ss. Patrum textus in medium adferri possent (i).

(a) In quibusnam Episcopi Apostolis de facto successerint, ac quznam Apostolis fuerint propria, de eo, vid. Van Espen J. Eccles. univ. p. 1. cap. 1., item Joseph. Rieger Instit. Jurisp. Eccles. P. 1. §. LXXXV.

(b) Sess. XXIII. cap. 4. de Sac. Ord.

(c) Discrimen quoad successionem R. P. in munere Primatûs Petri, & quoad successionem aliorum Episcoporum in potestate Episcopali Apostolorum Bellarminus I. cit. Cap. XXV. ponit in eo: R. Pontifex *proprie* succedit Petro, ut Pastori Ordinario totius Ecclesiæ, & ideo ab eodem R. P. habet jurisdictionem, à quo habuit Petrus, at verò Episcopi non *proprie* succedunt Apostolis, utpote qui non ordinarii, sed solum extraordinarii fuere Ecclesiæ Pastores. Bene adhuc memores sumus nonnullos alios suo tempore doctrinæ Bellarmini pressè pede instituisse, & in gratiam sententiæ contrariæ, quæ è scholis nunc meritò exulat, argumentum, ut ipsis videbatur, inexpugnabile ex eodem Bellarmino in publico quodam litterario consessu produxisse, cujus tota & unica vis in successione *propria*, & *impropria* consistebat. Ast Bellarmini distinctio omni destituitur fundamento, & nil aliud, quàm mera & inanis logomachia, quidquid siquidem potestatis Episcopalis pro regendâ Ecclesiâ habuere Apostoli, id eorum in Episcopos veluti eorundem in regimine Ecclesiæ successores transfu-

sum fuisse nequit negari, cur ergo non æquè in proprio sensu Episcopi dicendi Apostolorum successores, ac Rom. Pontifices successores Petri dicantur? Optimè equidem novimus ex Espenio l. cit. multis gratis & donis v. g. *copiâ Spiritûs S. „ dono linguarum, & miraculorum, plenitudine scientia &c.* Apostolos fuisse instructos, quibus Episcopi sicuti modò, ita & pro prioribus Ecclesiæ sæculis denudati existunt, sed qui hæc & similia pro debitâ Ecclesiarum administratione necessaria, & qui consequenter necessaria, ut Episcopi in munere Episcopatus Apostolorum successores propriè nominari valeant? Profectò, quomodo cordatus veritatis amator, ac rem ad rationis stateram in aliis adpendere sciens præfata doctrinæ ex animo adharere poterit, non videmus, sed quidnam non valent præjudicia? Silentio hic premere nefcimus monitum Cl. & Magnif. Zallwein „Videant Scriptores Catholici, qui jurisdictionem Episcoporum in Pontificem veluti fontem originatum immediatum refundunt, quâ ratione successionem veram in munere Apostolatûs defendere valeant, & non potius A catholicis nova arma suppeditent, quibus institutionem Episcopatus ex jure Divino secundum mentem Catholicorum promanans impugnare possint“ l. cit. §. VIII.

- (d) Epist. 69. — (e) L. de Unit. Ecclesiæ. — (f) Lib. 1. advers. Jovin.
 (g) Const. Monast. C. 22. — (h) Lib. 3. de Considerat. ad Eugeni, cap. 4.
 (i) Cf. Natal. Alex. Hist. Eccles. Dissert. XII. Sæc. XIII. & XIV., item Thomass. P. 1. l. 1. cap. 50.

§. VI.

Diluuntur argumenta sententiæ contrariæ.

UV

Huic patrocinari videntur quidam ex Patribus, scilicet Optatus Milevitanus in Africâ Episcopus de S. Petro scribens „bono unitatis B. Petrus præferri omnibus Apostolis meruit, & claves Regni Cœlorum cæteris communicandas solus accepit“ (a). Innoc. I. de eodem Petro loquens „à quo ipse Episcopatus, & tota Authoritas hujus nominis emerfit“ (b). Leo denique de Episcopatu Sermonem instituens „Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium voluit pertinere, ut in Beatissimo Petro Apostolorum omnium

nium summo *principaliter collocavit*, ut *ab ipso* quasi quodam capite
 dona sua velut in corpus omne diffunderet“ (c). Ast in aprico est
 intentum Patrum aliud non fuisse, quàm solummodo ostendere juris-
 dictionem à Petro in cæteros Apostolos, ac consequenter à S. P. in
 alios Episcopos eo in sensu dimanare, quod (cum Petrus, ac Petri
 successor ꝑ. Pontifex) ut unitati, & paci Ecclesiæ perpetuò conser-
 vandæ magis prospiceretur, ut capite constituto schismatis tolleretur
 occasio (à Christo supremum Ecclesiæ caput sit constitutus) quod in-
 quam uti inter Petrum & Apostolos, ita Romanum P. inter & reli-
 quos Episcopos summam intercedere concentrationem necesse sit, ad-
 hoc, ut Episcopi jurisdictionem Divinitus ipsis conceditam, potesta-
 tem ligandi & solvendi, regendique Ecclesiam exercere valeant, ita
 ut Episcopus nequeat esse Episcopus cum jurisdictione, nisi persistens
 in communione cum ꝑ. Pontifice, ut Ecclesiæ capite (d). Quisnam
 verò Catholicorum hoc ipsum asserere animo hæsitabit? Idem Inno-
 centius (e) Episcoporum jurisdictionem non à Petro, sed *per Petrum*
 à Christo immediatè dimanare asserere nullus dubitat. Eodem simi-
 liter in sensu semetipsum interpretari optimè noverat S. Leo (f). Alià
 argumenta à *ratione* (ut dici assolet) formari solita levia omnino,
 ac nullo negotio refutari valent. Conqueruntur E. g. in hac senten-
 tià ægerrimè salvari *Primum* ꝑ. P., item tolli debitam Prælato-
 rum Ecclesiæ subordinationem. Verùm, æquis non videt hæc per
 omne nefas sententiæ nostræ affingi? quomodo in salvo non perman-
 neat Primatus Pontificis, cum licet non omnem & solam, supremam
 tamen regendi Ecclesiam potestatem soli Petro, hujusque successo-
 ribus à Christo fuisse concessam lubentes agnoscamus, & quid? in-
 dene sequatur everti subordinationem? num propterea in exercitu belli
 ducum è medio sublata subordinatio, quod Generalissimus, & Colo-
 nellus

neltus sint ab ipsomet Rege immediatè constituti? Ecceur ergo Ecclesia pariter non permaneat *Castrorum acies ordinata* (g). Scimus equidem Episcopos passim sese *Dei, & Apostolicæ sedis gratiâ Episcopos inscribere*, at nemini vel paululum in historiâ versato pariter erit incognitum, quod olim non ita, quod scilicet hic titulus omnino novus, olim incognitus, & primum posteriori Ecclesiæ ætate adhiberi solitus (b), ideoque inde noli concludere Episcopos facto agnoscere eorundem jurisdictionem in acceptis referendam S. Pontifici (i).

(a) Lib. 1. contra Parmeni. — (b) In literis ad Patres Conc. Carthag.

(c) Epist. 89. — (d) Cf. Zallwein l. cit., item Thomass. l. cit.

(e) Epist. ad Victitium Rothomag. Episcopum „incipiam igitur adjuvante S. Apostolo Petro, per quem & Apostolatus, & Episcopatus in Christo cœpit exordium“.

(f) „Magnum, & mirabile huic viro consortium potentie suæ tribuit divina dignatio, & siquid cum eo commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quidquid aliis non negavit“. Serm. 3. in Anniv. die assumpt.

(g) Vid. Febronii Comm. in retract. Post. 1. & 2.

(b) Quonam tempore, & quânam datâ occasione Episcopi dictum titulum usurpare cœperint, vid. desuper Thomass. l. cit. cap. 60. n. IX. & X.

(i) Solutionem aliorum argum. Vide apud Rieger l. cit. §. LXXXVII. & seqq., item Auth. Annot. tit. de M. & O., item Juenin Diss. IX. de Ord. in spec. quæst. 1.

CAPUT

CAPUT SECUNDUM.

DE SUPERIORITATE GRADUS ET ORDINIS EPISCO-
PALIS, AC EPISCOPORUM OFFICIIS.

§. I.

Episcopatus Ordo adæquatè distinctus à Sacerdotio.

Nemini equidem Catholicorum dubium erit Episcopos Presbyteris superiores existere non solum potestate Ordinis, sed & Jurisdictionis, cum id certissimum Ecclesiæ Catholicæ dogma ita desinente Trid. (a), de quo infra latius, dum cum A catholicis in arenam descendemus. Non ita tamen pariter indubitata veritas (etsi nemini Catholicorum in mentem venire possit quidquam decerpere eorum ornamentorum, quibus ab institutore suo Episcopatus condecoratus) Episcopatum Ordinem esse *adæquatè* distinctum à Presbyteratu, non paucis etenim Episcopatus nil aliud videtur, quàm quædam extensio, & ampliatio characteris Sacerdotalis, quatenus scilicet per eum vel extenditur character Sacerdotalis per novæ virtutis acquisitionem, vel quod Sacerdos, dum inauguratur Episcopus, jam deputetur ad nova officia, & munia, in quæ ab antea nil potestatis obtinebat. In oppositam autem sententiam abundum plurima ex historiâ Ecclesiasticâ ac veterum Patrum testimoniis deprompta persuadent argumenta. Antiqui Patres constanter agnoverunt tres Ordines, & Gradus distinctos Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum (b), ipsumque Episcopatum veluti reliquorum ordinum *fontem*, & *originem* (c), ab ipsis Ecclesiæ exordiis Episcopi præcipuum quid, Sacerdotibus secundi ordinis haud commune semper habebant, in administratione scilicet Sacramenti Con-
firma-

firmationis, & Ordinis, in Consecrationibus Ecclesiarum, Altarium Sacrorum Vaforum, & Virginum, in conficiendo Sacro Chrismate, in potestate visitandi Dioceses, convocandi Synodos, infligendi censuras, aliasque pœnas Ecclesiasticas, in dispensandis officiis & beneficiis Ecclesiasticis, in dijudicandis causis controversis, in innumeris aliis functionibus humeris Episcoporum præcipuè incumbentibus. Inficias ire nescimus ipsos quoque simplices Presbyteros, puta: Abbates insignium Pontificalium usu gaudentes in participium quorundam officiorum, v. g. benedicendi vestes, ornamenta, paramenta Ecclesiastica, calices, altaria, campanas &c., Ordines minores conferendi suis Regularibus (*d*) per varia privilegia fuisse vocatos, attamen bene novimus nullum hucusque fuisse allatum, nec afferri poterit authenticum privilegium, ex quo probari posset simplici Sacerdoti potestatem *ordinandi Presbyteros* (quidquid sit de potestate conferendi Ordinem Sub- & Diaconatus, id quod & ipsum crisi subesse satis notum) unquam fuisse communicatam, quinimo in historiâ Ecclesiasticâ exempla non desunt ordinationes quasdam Presbyterorum pro irritis, & nullis ab Ecclesiâ fuisse habitas eo ex capite, eo quod similes ordinationes à simplicibus Sacerdotibus attentatæ, sic à Synodo Alexandrinâ Ichyras, alique à Collutho Episcopo imaginario, ac fictitio ordinati ad ordinem laicorum redacti, & sub laicorum nomine ad synaxin fuere admissi (*e*). Ex hoc, aliisque exemplis nunquid rite concludimus potestatem *consecrandi Presbyteros*, ut potestatem prorsus singularem Episcoporum, nulli alteri simplici Sacerdoti communicabilem ab Ecclesiâ fuisse agnitam? Potestas autem ita annexa Characteri Episcopali, ut nulli Sacerdoti per privilegium communicabilis, nonne arguit Ordinem adæquatè distinctum à sacerdotali, & non meram extensionem Ordinis sacerdotalis? & quænam potior ratio, cur Episcopatus dicatur
 extensio

extensio Characteris Presbyteralis, quàm Presbyteratus sit extensio Characteris Diaconatus, cum in utroque Ordine potestas sit varia (f)? Esto Episcopatum ita dependere à Sacerdotio, ut nondum Sacerdos nequeat inaugurari Episcopus, sed quid inde? solum ex eo sequitur Presbyteratum esse *conditionem* (ut dici solet) prærequisitam ad Episcopatum, dein hoc adversæ opinionis fundamentum indubitæ veritatis non est, adferuntur siquidem exempla plurium Pontificum, & Episcoporum à Diaconatu mox ad Episcopatum promotorum (g). Quidnam de Chor-Episcopis potestatem ordinandi Presbyteros sibi arrogantibus, videbimus Cap. ultimo.

(a) *Siquis dixerit Episcopus non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent, illis esse cum Presbyteris communem &c., anathema sit.* Sess. 23. de Sac. Ord. Can. VII.

(b) Bingham lib. 2. §. 2. & seqq. — (c) Thomass. P. 1. lib. 1. Cap. 1. & 2.

(d) Vid. Barthel Opusc. V. de Jure & Jurisd. Abb. §. VII. & VIII.

(e) Cabasutius not. Eccles. Dissert. XIII. Laurent. Beru Diss. 1mâ de Nic. Synodo Cap. XII. §. 2.

(f) Collet Instit. Theolog. tract. de Ord. Cap. IV.

(g) Cf. Bingham Orig. Eccles. l. 2. cap. 10. Imò hunc fuisse Ecclesiæ Romanæ morem Diaconos potius, quàm Presbyteros eligere in summos Pontifices testis Franc. Pagius Brev. Gest. P. æ. ad An. DCIV., ibidemque adducit Mabillonium, qui exemplis Valentini & Nicolai I. probat, quod, quando hic Ecclesiæ mos vigeat, prætermisso Presbyterii gradu ex Archi- aut Diaconis ordinati fuerint summi Pontifices.

§. II.

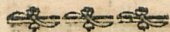
Episcopi jure Divino superiores Presbyteris.

Nullum Episcopos inter, & simplices Presbyteros intercedere discrimen, nil pariter discriminis quoad officium, & dignitatem primis Ecclesiæ sæculis fuisse agnitum, & id omne, quod nunc in Ecclesiâ

investum scimus, novitatem redolere primus impiè dogmatizavit Aërius in hoc Wicleffi, Albigenfium, Waldensium, Calvinistarum, ac Lutheranorum antesignanus. Impium hoc dogma ex dictis in Proemio, item §. V., & §. præced. equidem sufficienter refutatum, ut verò rei veritas evidentius patefcat, & quia ad id jam vocat ordo, veritatem catholicam ex antiquorum Patrum testimoniis paulisper demonstratum imus. Primum argumentum suppeditat Epistola I. S. Clementis ad Corinth. (a), occasione gravissimi schismatis in Ecclesiâ Corinthiâ exorti exarata, quâ contentiosos ad pacem, & concordiam revocare studet, in eâdem inter alia dicit „*Summo Sacerdoti* sua munera tributa sunt, & *Sacerdotibus* locus proprius est constitutus, & *Levitis* quoque sua munera incumbunt, *Laicus homo* institutis laicis constringitur“. En! tres distincti gradus: *Laicorum*, *Levitarum*, & *Sacerdotum*, en! distinctio *Summi Sacerdotis*, id est: Episcopi à reliquis. Et infra „*Apostoli per Jesum Christum Dominum nostrum* cognoverunt . . . , atque hanc ob causam perfectâ scientiâ præditi constituerunt prædicatos (id est summum in quâvis Ecclesiâ Sacerdotem, Sacerdotes, & Diaconos) ac descriptas deinceps *ministrorum & officiorum vices* reliquerunt“. En iterum distinctio in officiis, ac superioritas ex *institutione Divinâ* Episcopi supra alios ministros (b). Alterum argumentum subministrant genuinæ S. Ignatii epistolæ, in epistolâ ad Smyrnæos „omnes Episcopum sequimini, *ut Jesus Christus Patrem*, & Presbyterium ut Apostolos. Diaconos autem vereamini, ut Dei mandatum. Sine Episcopo nemo quidquam faciat eorum, quæ ad Ecclesiam spectat“. In aliis quoque epistolis (c) ut ad Magnesianos, ad Ephesios, ad Trallanos &c. Ignatius totus in eo est, ut ad vivum exhibeat Episcoporum ex jure Divino supra Presbyteros præminentiam (d). Similiter Epiphanius (e)

Episco-

Episcopos ac Sacerdotes longè disparis esse conditionis, ac Episcopos ratione ordinationis gradu altiore præminere probat „Episcoporum Ordo est ad gignendos Patres, nam Ecclesiæ Patres, id est: Sacerdotes progignit. At Sacerdotum Ordo, cum nequeat Patres progignere, generat tamen per lavacrum regenerationis filios Ecclesiæ. Quomodo enim posset Patres progignere potestate carens manuum impositionis“? Missa facimus plurium aliorum Patrum testimonia, qui ad unum omnes suis temporibus Episcopos habitos fuisse à Presbyteris distinctos, eisdemque jure Divino superiores uno ore attestantur. Non leve hæc in re negotium facessere videtur Hieronimus ita scribens: „Idem est ergo Presbyter, qui & Episcopus, & antequàm diaboli instinctu studia in religione fierent &c. communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur“ (f). Item asserit Apostolum disertè docere, eosdem esse Presbyteros, quos & Episcopos (g). At parum præsidii invenit sententia opposita in locis adductis, intentum etenim Hieronimi aliud non erat, quàm nomen *Episcopi* (id quod lubentes concessimus §. II. Art. 1.) ab ipsis Apostolis attributum fuisse quibuslibet Ecclesiarum Presbyteris (b), subsistente tamen Episcopos verè tales inter, & Sacerdotes cum ordinis tum dignitatis differentiâ. Id ipsa Hieronimi verba in priori loco significant „sed quia eosdem Episcopos illo tempore, quos & Presbyteros appellabant, propterea indifferenter de Episcopis quasi de Presbyteris est locutus“. Et certè, sin Hieronimus simplices Presbyteros in eodem cum Episcopis gradu, & ordine collocasset, qui plures in unâ Civitate, & Ecclesiâ potuisse esse Episcopos negare eodem loco potuisset? Nec adversatur, quod addat Hieronimus communi Presbyterorum consilio olim Ecclesias fuisse gubernatas, non enim dicit: *pari*, & *æquali potestate*. Idem verborum sensus in Epist. ad Evagrium, in

quã & ipse Hieronimus: *Quid facit exceptã ordinatione Episcopus, quod Presbyter non facit?* Agnoscit igitur in Episcopis singulorem quandam potestatem, scilicet ordinandi Presbyteros, & Episcopos, quæ nullatenus competeret Sacerdotibus, consequenter & agnoscit Episcopos jure Divino Sacerdotibus superiores (7).

- (a) Authentia epist. vid. apud Cave Script. Ecclesiast. Hist. literar.
 (b) Analysin epist. totius vide apud Clem. Becker Hist. Eccles. lib. 1., ubi pariter habetur, quàm solidè Systema Protestantium, quod tempore primorum Episcoporum ex solâ disciplinâ confederatâ regimen Ecclesiasticum proflexerit, ex hâc eâdem Epist. falsitatis convineatur.
 (c) Cf. Natalis Dissert. XLIV. Sæc. IV.
 (d) Prælud. Cave Sæc. Gnost. de 7. epistolis Ignatianis hoc fert judicium „Sunt sanè primævæ pietatis, doctrinæ Ecclesiasticæ, & regiminis Episcopalis in ipsâ Apostolicâ Ecclesiâ vigentis testes luculentissimi“.
 (e) Hæres. 76.
 (f) Comment. Epist. ad Tit. cap. 1., ubi explicat illa verba: *ut constituas per Civitates Presbyteros.*
 (g) Epist. 85. ad Evagr. — (h) Vid. Matthiæ Dannenmayeri Instit. Hist. Eccles. Period. 1. C. III.
 (i) Cf. Natalis Diss. cit.

§. III.

Inter Episcoporum munera primum prædicare verbum Dei.

Non nisi ad laborem & ministerium (§. I. Cap. I.) pro gloriã Dei subeundum vocantur Episcopi, quibus tanquam primariis & principalibus totius Diœceseos Pastoribus omnis consequenter & præcipua totius gregis cura incumbit, unde verbis Apostoli Episcopos admonet Synodus Trid.: *ut attendentes sibi, & universo gregi, in quo Sp. S. posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministr-*

nisterium suum impleant (a). Cum verò plurima Episcoporum munera, & officia, in immensum Dissertatio nostra (sin singula pro merito recensere vellemus) excresceret, quare principaliora solum adducere duximus, ac primò occurrit munus *prædicandi verbum Dei*. Præcipuam ipsorum obligationem sitam in munere prædicandi Evangelium ipsimet Apostoli verbo, & facto declararunt. „Non est æquum nos *derelinquere verbum Dei*, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres . . . nos verò orationi & *ministerio verbi* instantes erimus“ (b). Non misit me (ita de semetipso Paulus) Christus baptizare, sed *evangelizare* (c). Idem ad Timotheum „Testificor coram Deo, & Jesu Christo . . . *prædica verbum*, insta opportunè, importunè, argue obsecra, increpa in omni patientiâ, & doctrinâ“ (d). Eadem hæc obligatio animis Episcoporum in solenni actu consecrationis altè imprimitur per verba: *Accipe Evangelium, & vade, prædica populo tibi commisso* (e). Cautum erat in Synodo Laodicenâ: *non oportet in villulis, vel agris Episcopos constitui, sed visitatores* (f). Similiter in Sardicensi de anno 347.: *Licentia verò danda non est ordinandi Episcopum, aut in vico aliquo, aut in modicâ Civitate, cui sufficiat unus Presbyter* (g). Ratio ita statuendi inter alias erat, quia Episcopatus obscuraretur splendor, si ejusdem sedes ibi collocaretur, ubi propter solitudinem, aut minorem hominum frequentiam nec divina obire munera, nec spiritalem Episcopi effundere possent opulentiam, cum ex adverso in numerosâ Civitate sapientiæ suæ lucem tantò faciliùs per prædicationem verbi Divini subditis populis communicare possent. Nolumus hic commemorare, quàm vehementer dicta S. Patrum, Ss. Canones, decreta variorum Conciliorum hanc Episcoporum obligationem urserint, sed per saltum transimus ad Trid., iteratò hanc obligationem Trid. Episcopis inculcat declarans prædicationem

tionem verbi Divini *præcipuum* munus Episcoporum, eosque teneri *per se ipsos*, si legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum Sanctum Jesu Christi Evangelium (*b*), omnes, & singulos, quibus animarum cura commissa, admonet præcepti Divini oves suas pascendi *prædicatione verbi Divini* (*i*). Idem denique Trid. prius decretum confirmans statuit, ut Episcopi in suâ Ecclesiâ *per se*, aut si legitimè impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationis munus assumunt, in aliis autem Ecclesiis per Parochos saltem omnibus Dominicis, & solennibus diebus Fests, tempore autem Jejuniorum quadragesimæ, & Adventûs Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomatâ diebus sacras Scripturas, ac legem Divinam annuntient (*k*).

(a) Sess. 6. C. 1. de Reform. — (b) Act. 6. v. 2. & 4.

(c) 1. Corinth. 1. v. 17. — (d) 2. Timoth. 4. v. 1. & 2.

(e) Pontif. Rom. de Consecrat. electi in Episc. p. mihi 66.

(f) Can. 57. — (g) Can. 6. Idem argumentum pertractat Gratianus Dist. 80. per totam.

(h) Sess. 5. C. 2. de Reform. — (i) Sess. 23. C. 1.

(k) Sess. 24. C. 4. de Reform. Populum vice versâ vinculo obstringi (quo verbum Dei in *suâ Parochi Ecclesiâ* prædicatum frequentare tenetur) probat Ludwig Dissert. de eo, quod circa Missam P. chi.

§. IV.

Mens Patrum Trid. exponitur.

Quanta sit Episcoporum obligatio ad prædicandum verbum Dei, tanta non est, ut hinc & inde ex causis Canonicis eadem adimpleri non possit per substitutum. Ipsum Trid. casum existentis legitimi impedimenti (*si legitimè impediti non fuerint*) excipit. Quodnam ejusmodi legitimum impedimentum, discimus ab Innoc. III. „Cum sæpe contingat, quod Episcopi propter suas occupationes multiplices,
vel

vel invalidudines corporales, aut hostiles incurfus, seu occasiones alias per se ipsos non sufficiunt ministrare verbum Dei populo maximè per amplas Diœceses, & effusas, generali constitutione sancimus, ut Episcopi viros idoneos, ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum assumant, qui plebes sibi commissas vice eorum verbo ædificent, & exemplo“ (a). Et quidnam æquitati magis consonum? ad quid enim Clerici inferiores, ad quid Presbyteri tam Sæculares, quàm Regulares, nonne omnes in adjutorium Episcoporum deputantur? satis hoc apertum ex verbis, quibus ex præscripto Pontificalis R. Presbyterandos Episcopus Ordinans alloquitur „Tales esse studeatis, ut in adjutorium Moyßi, & 12 Apostolorum, *Episcoporum* videlicet *Catholicorum*, qui per Moysen, & Apostolos figurantur, dignè per gratiam Dei elizi valeatis . . . Itaque Filii dilectissimi! quos ad *nostrum adjutorium* Fratrum nostrorum arbitrium consecrandos elegit, servare in moribus vestris castæ, & sanctæ vitæ integritatem. Agnoscite, quod agitis „Postea Deum orat“. Quapropter *infirmatati* quoque *nostræ* Domine quæsumus! *hæc adjumenta* largire, qui quantò fragiliores sumus, tantò his pluribus indigemus. Da quæsumus omnipotens Pater . . . (b) Ordinantur itaque Sacerdotes, ut per eodem Episcopi in curâ sustinendâ adjuventur. Sed redeamus ad Trid., & videamus, num verba Trid. in eo accipienda rigore, quem verba primo obtutu indigitare videntur. Præplacent ea, quæ hunc passum concernentia legere licet in Pagineis mensuris Mogonis, quas cum in paucorum adhucdum manibus hisce in partibus versari sciamus, eadem ex integro in medium proferre non inutile arbitramur. Præmissis à nobis §. priore allegatis textibus Trid. sequens adjungitur commentatio: „Wollen wir einen richtigen Kommentar über diese Worte des Konziliums machen, so müssen wir sagen, die erste

erste Pflicht der Bischöfe liege darinn, daß dem christlichen Volke gründlicher und vollkommener Unterricht in seiner Religion ertheilet, und die heilsamen Wahrheiten öfters vorgetragen werden. Davon kann sich kein Kirchenvorsteher loszählen: Diese Obliegenheit fließet aus der Natur ihres Amtes, welches sie verbindet für das Seelenheil erstlich zu sorgen, und auf ihren geistlichen Nutzen wohl zu denken... Wer aber dieses persönlich ausführen, das Wort Gottes persönlich verkünden solle, liegt in dieser Grundregel nicht anders entschieden, als im Allgemeinen: jener nämlich, der es am nützlichsten thun wird. Weil nun also der Nutzen der geistlichen Heerde der Hauptsitz ist, aus welchem verschiedene Pflichten gefolgert, so können wir beherzt diesen Schluß machen, daß, obgleich ein Bischof seine Oberaufsicht über die Verwaltung des Predigamtes in seiner Diözese nicht darf einschläfern lassen, gleichwohl der Fall sehr gemein seyn könne, wo Kirchenvorsteher ihre Pflicht in Bezug auf das Predigamt vollkommen, auch wohl besser erfüllen, wenn sie solches unter ihrer Aufsicht durch andere verwalten lassen, als wenn sie es selbst übernahmen, und — daß also jene Lehre der Kanonisten in der Theorie zwar unleugbar sey, von der Pflicht des Predigamtes, auch in eigener Person könne keine entgegengesetzte Gewohnheit, keine Menge von gegenheiligen Beispielen freysprechen, daß aber doch in der Anwendung dieser Lehre von dem persönlichen Predigen gar oft Ausnahme leiden könne. Wir wollen es noch gelten lassen, daß Bischöfe, die, wie z. B. in Italien, Diözesen von ganz eingeschränktem Bezirke haben, und folglich in ihrem zum Predigen erforderlichen Studiren wenig gestöret werden, genauer zur persönlichen Erfüllung desselben sind. Wolte man aber in Deutschland diese Tridentinische Strenge mißverstehen, so werde dadurch mehr Schaden,

Schaden, als Nutzen angerichtet werden. Denn es ist ziemlich handgreiflich, daß ein Bischof Deutschlands, der zugleich wichtige Sorgen der weltlichen Regierung auf sich liegen hat, dessen Diözese gewöhnlich sehr weit ausgedehnt ist, dem öftere Irrungen mit seinen benachbarten Fürsten und Bischöfen vorkommen u. s. w., daß ein solcher weit vernünftiger handelt, wenn er wohlausgewählten Männern, die sich ganz dazu widmen können, das Amt zu predigen überträgt, und die übrigen Geschäfte sich angelegen seyn läßt, als wenn er sich einfallen ließe, den perpetuirlichen Prediger vorzustellen. Er würde zu diesen beiden Stücken nie hinreichende Kräfte, Uebung und Zeit haben" (c). Plura adhucdum hic dicenda, qualiter E. g. Regulares pullicè concionaturi Episcopis subjiçiantur, quidnam tum in propriis tuorum Ordinum, tum in aliis Ecclesiis concionantes observandum habeant &c., ne verò prolixiores simus, ad alios Authores remittimus (d).

(a) Cap. inter cætera 15. l. 1. c. 31. de Offic. ordinar.

(b) Pontif. Rom. de Ord. Presbyterii.

(c) Mainzer Monatschrift von geistlichen Sachen. Ersten Bandes. Drittes Heft, 1785.

(d) Cf. Pax Religiosa Frid. Kitz Decad. VI. C. IX. Van Espen P. 1. T. XVI. C. XI. Bened. XIV. de Synod. Diac. L. IX. C. XVII.

§. V.

Recensentur alia Episcoporum munera in compendio.

A Alterum Episcoporum officium *interpellare* apud Deum pro populo, cum sint mediatores Deum inter, & ipsum populum, legatione populi fungentes ad Deum. Hoc suum munus ritè exequuntur Episcopi, sicut ad exemplum Apostolorum (a) ministerio verbi

D

Divini

Divini *instantiam orationis* adjungant. Cumque excellentior & efficacior orationis species sit Missæ sacrificium, hujus quoque celebratio præcipuè incumbit Episcopis, quibus in signum dignitatis superioris insignia quædam propria (*b*), quibus in Missarum celebratione à reliquis Sacerdotibus sese distinguant. Ex Espenio refert Rieger (*c*) primis Ecclesiæ sæculis oblationem hujus Sacrificii aliis Sacerdotibus haud fuisse concessam, nisi Episcopo absente, aut impedito, ac ut quidpiam insoliti apparuisse, sin Episcopus diebus Dominicis, ac festis conventui fidelium non præfesset, aut sacrificium non obtulisset. Obligationis hujus pro ovis suis offerendi Missæ sacrificium Episcopos admonet Trid. (*d*), id quod decretum renovat Synodus Mechliniensis de An. 1570. „Inter cæteras Episcoporum functiones non infimum locum habet *oratio* pro populo, & *communis Sacrificii oblatio*, de quibus si bonum habeant testimonium, non parum inde eis auctoritatis accedet“ (*e*). Nec solummodo Episcoporum est continuas ad Deum fundere preces, pro populo, ac pro semetipso sacrificium offerre juxta monitum Apostoli: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis . . . , quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso* (*f*). Sed & partes Episcoporum sunt ipsum populum ad orandum incitare, ac invitare, præscribere preces tum *privatas*, tum *publicas*, (quarum vulgatissima species *oratio 40 horarum*) modumque in iis observandum constituere, processiones seu supplicationes *solemnès* (ad quas Clerus tam Sæcularis, quam Regularis accedere teneatur) (*g*) indicare, ritumque præscribere, quo instituendæ, ac quam in iis cavenda, quæque in iis observanda, ne v. g. unâ cum venerabili Sacramento imagines Sanctorum, eorumque Reliquiæ circumferantur, non minus

minùs Episcoporum est Processiones, etsi ab antiquo observari solitas (sin in easdem abusus irrepsisse, sin ad excessus committendos, præcipuè conducere, & ad quid aliud hodieum? perspexerint) vel ex toto abrogare, aut saltem immutare (b). Precibus publicis accensetur officium *Canonicum*, quod solenniter perolvitur, quare omni caret dubio Episcoporum esse invigilare, ut omnia ritè, devotè, ac recto ordine in Divino officio peragantur, nilque aut solidæ devotioni adversum, aut Majestatem officii dedecens immisceatur. Quapropter varia Concilia, inter alia Colonienſe sub Hermanno V., & Synodus Diœcesana sub Adolpho III. 1549. (i) Episcopis inculcabant, ut *Breviaria*, *Missalia*, *Antiphonalia*, aliosque ad officium Ecclesiasticum spectantes libros diligenter examinari, ac revideri procurent, ut amputatis superfluis, ac superstitiosè insertis, cultui Divino indecentibus &c. ea tantùm (quæ dignitati Ecclesiæ & priscis institutis consentanea ad Dei gloriam, & Sanctorum honorem promovendum &c. conducerent) relinquerentur (k). Denique & aliud Episcoporum munus, scilicet *Sacramentandi*, quod in solis Episcopis plenum, ac perfectum, qui soli Neo-Myſtis manus imponunt, (§. I.) veri, & genuini Patrum Patres (§. II.). Sunt & alia, quæ non à minorum Sacerdotum, sed Episcoporum potestate dependent: Basilicarum consecratio, unctio altaris, consecratio Chrismatis, impositio manuum, quæ baptizatis confertur Spiritus S. (l).

(a) Aq. 6. v. 4., item Coloss. 1. v. 9.

(b) Usus Pontificalium nonnullis Abbatibus, ac Prælatibus quibusdam inferioribus competere notum, sed non jure eorum dignitatis, sed ex singulari privilegio. Cap. ut *Apostolica Sedis* l. 5. r. 7. de Privileg. in 6.

(c) Instit. Eccles. P. II. §. CCXLV. — (d) Sess. XXIII. de Reform. C. 1.

(e) Tit. de Episcopis C. 3. — (f) Hebr. C. 5. v. 1. & 3.

(g) Trid. Sess. 25. de Regul. C. 13.

- (b) Quoad Processiones per agros, & campos ita in Synodo Nostrâ 1536 statutum
 „Quod Processiones per agros, & campos peraguntur, rationem quidem ha-
 bet, nempe, quod populus orer, ut segetes, ac fruges à Domino conferven-
 tur. Verùm ut alia plurima, ita & hic mos hominum malitiâ depravatus est,
 quod per occasionem talis deambulationis, quæ Deo placando erat instituta,
 pleraque scelera committantur. Quamobrem nobis satius videtur, ut hæ,
 aliæque supplicationes, ac Processiones de cætero intra septa Ecclesiarum reli-
 giosè fiant, ac ut in templo, loco precationibus peculiariter dedicato oretur
 Deus, habeaturque tum pius, tum rei ac tempori conveniens ad populum com-
 monitorius sermo“. Quæ Sanctio expost renovata. Vid. Decreta Synod. Max.
 Henrici, T. VI. de Process. Cf. *Mainzer Monatschrift. Ersten Bandes.*
Fünfter Heft.
- (c) Decret. cit. T. III. de Off. Divino, & Cærem.
- (d) Hæc Auctoritate usus Maximilianus Frider. glor. mem. novam pro Archidiocesi
 Nostrâ Breviarii emendationem, & editionem procuravit, ac in vim Ordina-
 tionis de An. 1780. omnibus Archidiocesis Clericis sæcularibus injunxit, ut
 eodem sic emendato, & non alio uterentur Breviario. Vid. Ordinat. P. 3.
 Element. Hedderich, Cui Archiepiscopali decreto totus mox gaudens obsecun-
 davit Clerus.
- (e) Benedic. XIV. L. VII. C. VII. & VIII. de Synodo Diocæs.

CAPUT TERTIUM.

DE EPISCOPORUM JURIBUS, EORUMQUE JURIS- DICTIONE.

§. I.

Quenam primis Ecclesiæ sæculis Episcoporum in Regulares potestas.

Quemadmodum Apostoli plenariâ ipsis à Christo Domino commu-
 nicatâ gaudebant potestate Ecclesiam instituendi & gubernandi, ac
 omnia ad debitum Ecclesiæ regimen necessaria ordinandi tanquam
 fide-

fideles mysteriorum Dei dispensatores, Christi ministri, ac boni Christi gregis Pastores, & Ecclesiæ Rectores, ita non minus Episcopi ex suâ institutione præveniendò jus positivum, præveniendò reservationes Pontificias plenam, & illminatam habent auctoritatem (non tantùm quoad ea, quæ *ordinis*, sed & quæ *jurisdictionis* sunt) statuendi & disponendi, quæcunque ad salutem populi sibi commissi, ad rectum Ecclesiæ regimen necessaria aut utilia judicaverint, inde fuit verior Canonistarum (a) sententia, in regulâ Episcopos in decretis Conc. generalium, in Constitutionibus Pontificiis secundùm Spiritum Ss. Canonum posse dispensare. Et etsi singuli Episcopi certis quibusdam locis hodièdum adscripti, ac cuilibet Episcoporum portio gregis sit adjudicata, quam unusquisque regat, ac gubernet, hæc ipsa tamen Ecclesiarum divisio jure humano inducã (cum ut Successores Apostolorum vocati ad impendendam curam pastoraalem omnibus Christi fidelibus) hanc Episcopalis potestatis imminutionem nequit operari, ut Episcopus id ita exigente necessitate aut salute proximi suam auctoritatem ad alias Ecclesias non possit, quid? hinc & inde extendere non debeat (b). Ex dictis in propatulo jura Episcoporum esse amplissima, quæ, ut brevitati consulatur, communiùs in 4. genera solent distingui distinctione adhucdum in scholis & foro receptã, & sunt: Jura *Ordinis*, *Jurisdictionis*, *Legis Diocesanae*, & *Statûs*, seu *Dignitatis* (c). De singulis hisce Juribus sigillatim ex ordine pertractare nimis prolixum foret, unde unum solùmmodo hic discutiendum selegimus argumentum, quænam scilicet tum primitus, tum modò Episcoporum potestas in Regulares. Ab Ovo, ut dici solet, rem incipiamus, & altius in historiam ascendamus: Nemo, qui vel à limine salutavit historiam, ignorabit Monachos ex primavã ipsorum institutione fuisse de sorte laicorum, ab Ordinibus Clericalibus omnino sepa-

separatos, penes solam perfectiorem vitæ rationem, & arctiorem à mundi tumultibus abstractionem &c. ab aliis fidelibus laicis distinctos, in omnibus verò laicali subiectos disciplinæ, cumque laicis Ecclesias frequentasse Parochiales (d). Inde Episcopi nec plus, nec minus in Monachos, ac in reliquum populum obtinebant potestatis. At cum Sæculo V. numerus Monachorum excreceret, ipsique exstructis Monasteriis ipsâ vivendi ratione à reliquo populo sese distinguere, ac negotiis Ecclesiasticis, & Ecclesiæ regimini (e) se immiscere cœperint, inde visum Monachos Episcopis arctius subicere, hisque in Monachos, & eorundem Monasteria ampliorem quandam attribuere potestatem. Id primùm factum in Conc. Chalced. 451. ad suggestionem Marciani Imp., Act. 6ta (f). Canon IV. (quibusdam de scholâ hic Can. p. a. petra scandali videbatur) hisce conceptus: „Qui verè & sincerè vitam Monasticam aggrediuntur, digni convenienti hoc honore habeantur. Quoniam autem nonnulli prætextu monastico utentes, & Ecclesias & negotia civilia perturbant, & temerè citra ullam discriminis rationem in urbibus circumversantes, quin etiam monasteria sibi constituere studentes, visum est, nullum construere monasterium, usquam ædificare, vel constituere, vel oratoriam domum præter *sententiam ipsius Civitatis Episcopi*. Monachos autem, qui sunt in unaquaque regione, & civitate *Episcopo subiectos esse*, & quietem amplecti . . . Civitatis autem Episcopum oportet eam, quam par est, Monasteriorum curam gerere“ (g). Rationem ita statuendi ipsimet Patres indignant: ne scilicet per Monachos Ecclesiæ perturbarentur, utque Monachi speciali Episcoporum curâ in suis Monasteriis jejunio & orationi in quiete vacarent (h).

(a) Auctor Annot. ad Tit. de M. & O. — (b) Van Espen P. 1. T. XVI. C. VI. Item Bingham lib. 2. C. 5.

- (e) Breve omnium dilucidationem vide ap. Zallwein T. IV. Q. II. C. II. § VIII, Rieger P. II. §. CCLII. & seqq., quid Episcopis in Germania observandum, ap. Aufr. Annor. I. cit.
- (d) Van Espen T. XII. C. 1. Karg Pax Relig. Dec. 1. C. 1.
- (e) Non omnes omnino, & promiscue Monachi ad Sacrum Clericalem admitterentur. „Monachos quoque, quos tamen *morum gravitas, & vite ac fidei institutio sancta* commendat, Clericorum officiis aggregari, & optamus, & volumus“. Can. 29. Cauf. 16. Q. 1., item Can. *priscis* 1. Dist. 55. Cf. Thomass. P. 1. lib. 5. C. XIII.
- (f) Vid. Natalis ad Sac. V. Cap. III. §. XVII.
- (g) Can. *qui puer* Cauf. 16. Q. 1., item Can. *quidam Monachorum* Cauf. 18. Q. 2. item l. 40. C. de Episc. & Cleric. lib. 1. T. 3.
- (h) Quam suberant Monachi, & Monasteria per prima 5. Sæcula, de eo plura ap. Thomass. I. cit. Cap. XXVI.

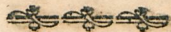
§. II.

Monachorum exemptiones usque ad Sæculum XI. incognitæ.

Id quod de Monachorum ad Episcopos subjectione Synodum Chalcedonensem statuisse vidimus, id ipsum confirmarunt posteriora Concilia, ut Agathense de An. 506. Can. 27., Aurelianense I. 511. C. 21. (a), Epaonense 517. C. 8. & 19., Herdense 524. C. 3., Aurelianense II. de Anno 533. C. 21., Arelatense V. 554. Can. 2. Eadem illa decreta Justinianus sua lege confirmabat: Monasteria degunt, seu censentur, sub Episcopis territoriorum suorum, & Abbatum quidem curam gerant Episcopi, Monachorum verò Abbates (b). „Nondum (ut ritè adnotat Cabassutius) (c) nondum *felicibus* illis Sæculis invaluerant consuetudines Ecclesiarum, aut Clericorum cujuscunque generis nulli Diœcesi adscriptorum, neque multiplicium privilegiorum, ac exemptionum, quibus abutentes Clerici quomodocunque obtentis in superbiam erigebantur, *adversus Sacrosanctam Episcopo-*

rum potestatem inolescere, majorique licentiâ in flagitia profluebant impunitate propositâ. Privilegium, quo quis à jurisdictione Episcopi esset exemptus, res erat istis Ecclesiæ sæculis planè incognita. Equidem à Sæculo VI. (d), & sequentibus jam varia privilegia, immunitates & exemptiones ab Episcopis, & Regibus Monachis & Monasteriis passim concessa legimus, verùm salva in omnibus persistebat Monachorum, & Monasteriorum Canonica ad Episcopos subiectio, ac prædicta privilegia, plura notâ suppositionis non carent (e), aliud quid aut scilicet liberam Abbatum electionem, aut quietis Monasticæ conservacionem, aut defensionem bonorum temporalium aut &c. concernebant. Exempla hic subministrat Historiographorum Sæculi nostri Princeps Mich. Schmidt l. cit., ubi: „Einige der berühmtesten Klöster, als Lerins, Agennes und andre waren zeitlich darauf bedacht, besondere Privilegien sich von den Bischöfen und Königen ertheilen zu lassen, allein diese betrafen keineswegs die Unterwerfung in geistlichen Dingen, sondern nur die innere Verwaltung der Klostersgüter, und einiger dahin sich beziehender Dinge“. . . Varia alia exempla habentur apud Espenium (f) de Monasterio Castellensi, & Arelsteni, uti & de privilegiis per S. Gregorium Abbatissæ Massiliensi concessis. Occasio similia privilegia petendi, & concedendi erat: Nonnulli Episcoporum bona Monasteriorum invadebant, varias easque excessivas exactiones pro Monachorum ordinatione, pro benedictionibus Abbatum, pro Ecclesiarum, & Altarium consecrationibus, pro communicatione S. Chrismatis, & Olei, pro &c. extorquebant (g), perturbabant hinc inde liberam Abbatum electionem, utque hisce excessibus obviaretur, tum Reges ac Imperatores, S. Pontifices, ac ipsimet Episcopi varia illasâ tamen jurisdictione Episcopali indulserunt privilegia à Regibus, & S. Pontificibus confirmata (h). Totum, quod diximus, ad eviden-

evidentiam demonstrant formulæ privilegiorum à Marculpho Monacho Sæculi VII. scriptore exarata (i). Ex formulis rem præsentem spectantibus scitè has infert sequelas Natalis (k), 1. nondum generales fuisse Monasteriorum immunitates, 2. Pontifices. Maximos nondum sibi solis jus illas concedendi arrogasse. 3. Episcopum quemlibet potuisse privilegium immunitatis tribuere monasterio, quod ipse vel alius in suâ Diœcesi fundaverat, 4. quò firmior esset illa immunitas, à Rege fuisse roboratam, 5. &c. Nec minùs scitè animadvertit Michael Schmidt „Zulezt ergibt sich noch klar hieraus, daß der Begriff von einer Exemption in geistlichen Dingen noch nicht auf der Welt war“ (l). Hallucinantur itaque, qui originem exemptionum factò S. Gregorii, aut Synodo Carthagenensi de An. 525. adjudicant. Imò Monachos unâ cum Monasteriis Sæculo VIII. IX. X. & expost adhuc Episcopis subiectos fuisse fusè ostendit Thomass. (m).

(a) Can. *Abbatibus* Cauf. 18. q. 2. — (b) L. cit. de Episc. & Cleric. cf. & Nov. V. C. IX. (c) Not. Ecclesiast. Sæc. V. ad d. Can. Chalced.

(d) Im sechsten Jahrhundert setzte der heilige Benedikt eine Regel auf, die solchen Beifall fand, daß sie fast in dem ganzen Occident in allen Klöstern angenommen wurde. Geschichte der Deutschen, zweytes Buch, neuntes Kapitel. *Quidam & Scriptores à sacris nostris alieni, uti Auctor Geschichte der Christlichen Kirche p. 312.*: Bisher hatten die Mönche nach Art der Egyptischen und Syrischen sehr strenge und in wüsten Gegenden gelebt. Sie überließen sich dem beschaulichen Leben, und erwarben sich durch Feldarbeit ihren Unterhalt. Benedictus suchte sie von ihren Träumereien abzulenken, ihre Lebensart vernünftiger einzurichten, und neben dem Gebet, und Handarbeit sie auch zum Studieren, und Unterricht der Jugend anzuhalten. Vid. & Spittler Grundriß der Geschichte der Christlichen Kirche p. 92.

(e) *Elpenius* P. III. T. XII. C. II. *Zallwein* T. IV. Q. II. Cap. IV. §. 1.

(f) L. cit. — (g) *Geschichte der Deutschen* l. cit.

(h) *De Marca de Concord. Sacerd.* l. 3. cap. 16.

- (i) Libri duo formularum Ecclesiasticarum insignem usum habent pro notitiâ potestatis Ecclesiasticæ tum temporis vigentis. Referuntur inter capitularia Francorum à Baluzio edita p. mihi 371.
 (k) Sæc. VII. Cap. IV. Art. IX. — (l) L. cit. vid. & Clemens Becker ad S. VII. p. 317. — (m) P. 1. L. III. C. XXVII. & XXVIII.

§. III.

Sæculo primùm XI. exemptiones Regularium invaluere.

Ante Sæculum XI. distinctio inter Monasteria *exempta*, & non *exempta* nulla in scriptis istius ætatis occurrit, sed omnia spirituali Episcoporum regimini subiecta dicuntur. Nec ante dictum Sæc. audita Episcoporum querelæ adversus Monachorum privilegia, & Monasteriorum ac Abbatum exemptiones à jurisdictione Episcoporum, sed mira adhucdum consensio quædam Episcopos inter, & Regulares, & suavis quasi concertatio Episcoporum ad amandos, & devinciendos sibi charitatis vinculo Monachos, & Monachorum ad venerandos, & obsequiis suis demerendos Episcopos vigeat. Frequentius autem ex parte Episcoporum contra dictas exemptiones querelæ obmotæ Sæc. XII., uti in Conc. Rhemenfi de A. III19., in Conc. quoque Romano de A. 1122. (a), id quod luculentum argumentum exemptiones istas aut tum demum primum fuisse enatas, aut tantum incrementum sumpfisse, ut inde tot, & tanti in Ecclesiâ exorti tumultus. Et quid miri Episcopos contra similes exemptiones (quibus sic exempti omnino absoluti à jurisdictione Ordinarii etiam in iis, quæ ad *legem jurisdictionis* spectabant, immediatè Sedi Apostolicæ subiciebantur) fuisse conquestos? Conquesti non solum Episcopi, sed & ipsimet sacrorum Ordinum Fundatores. Acerrimæ querelæ erant S. Bernardi, qui verè dici valet conditor totius Ordinis Cisterciensis, verba ejusdem ponderosiora, quàm quæ ex integro hic non adducenda: „Miror, inquit,

quit, (b) quosdam in nostro ordine Monasteriorum Abbates hanc humilitatis regulam odiosâ contentione infringere, & sub humili, quod plus est, habitu & tonsurâ tam superbè sapere, ut quum ne unum quidem verbulum de suis imperiis subditos suos prætergredi patiantur, ipsi propriis obedire contemnunt Episcopis. Spoliant Ecclesias, ut emancipentur, redimunt se, ne obediant, non ita Christus. Ille siquidem dedit vitam, ne perderet obedientiam, quâ isti, ut careant, totum ferè suum, suorumque victum expendunt. Quid hoc est præsumptionis, o Monachi! neque enim, quia Prælati Monachi, ideo non Monachi^c. Idem S. Bernardus incommoda exemptionum in Ecclesiam redundantia graphicè describit (c). S. Franciscus Seraphici Ordinis Fundator, qui Regulam suam esse ipsum purum Evangelium existimavit (d), in suo testamento (e) inter alia monita hoc quoque moriens filiis suis datum reliquit: „Præcipio firmiter Fratribus universis per obedientiam, quod ubicunque sint, non audeant petere aliquam litteram in curiâ Romanâ“. Quidni ergo mens S. Patris, ut peterent litteras exemptionis? Inde Baronius (f) adnotat: „Certè nunquam placuit S. Bernardo, ut Monachi ab Episcopali obedientiâ privilegiis se substraherent, nec gratum fuit S. Francisco, sed Fratris Eliæ hominis non divino Spiritu, sed carnis prudentiâ nitentis opus fuit“. S. Legislator noster Benedictus tantus abfuit, ut Abbatias jurisdictioni Episcopali subduceret, ut potius ipse in S. Regulâ Episcopos locorum obtestetur, sin tota Congregatio personam indignam elegerit in Abbatem, ut *probibeant pravorum prævalere consensum, & domini Dei dignum constituent dispensatorem* (g). Ergone Spiritui S. Benedicti, Spiritui quoque S. Bernardi adversari dicamus, sin Episcopi locorum jus prætendant confirmandi indistinctim omnes suarum Diœcesum Abbates? Novimus equidem quorundam sacrorum Ordinum

num Generalibus concessum fuisse privilegium confirmandi Abbates suorum Ordinum, aut per simile indultum S. Pontifices Episcopis saltem Germaniæ præjudicare nec voluere, nec potuere, sed jus confirmandi Abbates Episcopis de jure competens eisdem præservatum manet. Casum habuimus: 1684 in Bavariâ Monasteria Ordinis S. Benedicti in Congregationem sub nomine Ss. Angelorum Custodum fuere redacta, & hæc erectio Brevi Apostolico desuper expedito approbata, privilegia quoque aliàs consecraria fuere concessa, *abundantioris curtele gratiâ* jus confirmandi Abbates Ordinariis specialiter fuit præservatum (b). Hæc incidenter. Nolumus hic multum commemorare, quàm vehementer in exemptiones & alii viri non minus Religione, quàm scientiis conspicui invehebantur, ut Petrus Blefensis Archidiaconus Bathoniensis in epist. 68. ad Alexand. III. sub nomine Archiepiscopi Cantuariensis, item in epist. 90. ad Fratrem suum Abbatem Maniacensem, Joannes Sarisberiensis Episcopus Carnotensis, Petrus Cantor, de quibus vid. Van Espen (i).

(a) Thomass. l. cit. — (b) Epist. ad Henr. Senon. Archiepiscop. de moribus & offic. Episc. C. 9. — (c) L. 3. Consider. Cap. 3.

(d) Fleuri Dissert. VIII. in Hist. Eccles. §. VIII.

(e) Idem Fleuri l. cit. , Testamentum suum districtâ conclusit prohibitionem, ne quis suorum ullum à P. privilegium petere audeat, ac ne vel minima regulæ suæ glossa, aut interpretatio adjiciatur. At Spiritus dissensionis, & discordiarum, qui tum regnabat, simplicitatem istam haud patiebatur. Quatuor anni à S. Viri obitu necdum effluerant, cum Frater Minores in Capitulo de An. 1230 congregati à Greg. IX. Bullam obtinerent, quæ eos testamenti observatione non teneri declarat, quæque Regulam variis in articulis interpretatur.

(f) Ad An. 676. n. 5. — (g) Cap. 64. de ordinando Abb. In hoc cap. Benedict. XIV. ; Pro casu illo, quo à malis monachis deterior rector, & Abbas eligeretur, regula (S. Benedicti) potestatem facit Episcopo se ingerendi in ipsius Abbatis & Monasterii reformatione usque ad depositionem Abbatis, & alterius deputationem Bull. T. II. p. 207.

(h) Riganus in Reg. II. Cancellar. §. II. — (i) L. cit. C. IV.

S. IV.

Continuata querela, & remedia quaesita.

Ut iuxta plurium Sanctorum, & illustrium Virorum querimoniam adversus exemptiones obmotæ, non ita tamen efficaces, ut easdem statim in cunis suffocare potuerint, imò indies magis invalescebant, inde Sæculo XII. & sequentibus frequentiores quoque audita querelæ, & remedia ad exemptionum abusus coercendos quaesita. Et primùm in Conc. Lateran. 1179 sub Alexand. III., cum adversus Templarios, & Hospitalarios S. Joan. Hierosolymitani, aliosque Religiosos indulta sibi à Sede Apost. privilegia excedentes, ac multa contra auctoritatem Episcopalem præsumentes gravamina proposita (a), statutum: ne Ecclesiis & Decimas de manu Laicorum sine Episcoporum consensu recipiant, ac hoc modo susceptas ut dimittant, ne excommunicatos & nominatim ab Episcopis interdictos ipsi ad communionem admittant, cautum quoque: ut in Ecclesiis, quæ ad eos pleno jure non spectant, instituendos Presbyteros Episcopis præsentent &c. (b) Pariter in Lateran. sub Innoc. III. 1215 ex diversis mundi partibus Episcoporum querelæ adductæ adversus grandes quorundam Abbatum excessus manus ad ea, quæ sunt Episcopalis Dignitatis, extendentes v. g. cognoscendo de causis Matrimonialibus &c., idque severè ac districtè in hoc Conc. prohibitum (c). De eò iteratò conquestum in Viennensi An. 1311., in eodemque agitatum de revocandis exemptionibus, ac restituendo Episcopis jure antiquo in Religiosas Familias, quæ in eorum Diocæsihus degerent (d). Conquestum, sed hæcenus infelici successu, imò exemptionibus nova continuò accessio facta. Ad exemplum Regularium eximi quoque ceperunt Capitula Canonorum præsertim Cathedralium, Academiæ, & Studio.

Studiorum Univerſitates, nec non *ſingulares* quoque *perſonæ* ſeu *Sæculares*, ſeu *Regulares* variis prætextibus libertatem à debita ſuorum Episcoporum ſubjectione in magnum præjudicium auctoritatis divinitus conceſſæ ſibi impetrare adlaborabant. Scimus varios Scriptores varias allegare ſimilium exemptionum cauſas, ac cur S. Pontifices in conceſſione earundem ad exceſſum uſque fuerint liberales. Quidam cauſam refundunt in ambitionem, ſuperbiam, & regnandi libidinem ipſorum Abbatum, juridiſcionem Episcopalem perhorreſcentium, quidam in ipſorum Pontificum ambitionem, quibus nil magis cordi, quàm juridiſcionem Episcoporum ſupprimere, & regimen purè Monarchicum in Eccleſiam introducere, & magis magisque corroborare, quidam &c. Ipſo Martinus V. in Bullâ *de exemption.* Seſſ. 43. Conc. Conſtant. de An. 1414 evulgatâ conqueritur Romanos P., aut pro talibus ſeſe gerentes, ut Regularium Ordines, Capitula, vel perſonas potentiores ſibi faventes redderent, novis gratiis & privilegiis incunſtanter accumulâſſe. Idem Martinus dictâ Seſſ. omnes exemptiones quarumcunque Eccleſiarum, Monafteriorum, Capitulorum, perſonarum ab obitu Gregorii XI. conceſſas ſacro approbante Conc. reſcindit, ac Monafteria, Eccleſias, ac alia loca in priſtinam Ordinariorum poteſtatem reducit, ac in futurum providens ſancè appromittit ſe non intendere novas exemptiones concedere, niſi *cauſâ cognitâ, & iſ vocatis, quorum intereſt.* Aſt nec hâc ratione exemptionibus ſatis fuiſſe contraventum ex inde evidens, quod in Conc. Lateran. V. de An. 1515 ſub Leone X. Episcopi poſt Seſſionem IX. inter ſe conſenerint, ut ne ulli ampliùs intereſſent Seſſioni, niſi ante Pontifex revocâſſet Bullam, *Mare magnum* dictam, & Mendicantes omnes ad terminos juris communis reduxiſſet (e). Evidens pariter ex Gravaminibus Norimbergenſibus 1522 oblatiſ, in quibus Proceres Germaniæ acerbas

acerbas contra exemptiones movebant querelas (f). At queiscunque Gravaminibus propositis malum perdurabat ad usque tempora Conc. Trid. 1545 exorsi, docet hoc præclarus ille Prælatorum Conventus à Paulo III. ad colligendos abusus in Conc. reformandos selectus, qui abusum exemptionum generosi exponebant: „Alius abusus magnus, inquit, & minime tolerandus, quo universus populus Christianus scandalizatur est ex impedimentis, quæ inferuntur Episcopis in gubernatione suarum ovium maxime in puniendis, & corrigendis. Nam primò multis viis se eximunt mali homines præsertim Clerici à jurisdictione sui Ordinarii. Deinde si sunt exempti, confugiunt statim ad Penitentiariam, vel ad Datariam, ubi confessim inveniunt viam impunitati, & quod pejus est ob pecuniam præstitam. . . .

(a) Cap. *cum de privileg.* l. 5. r. 34. — (b) Cf. Natalis Diff. IX, Sæc. XII.

(c) Cap. *accidentibus* l. 5. r. 31. *de excessibus Pralat.*

(d) Cabassi, ad Conc. Vienn. — (e) Ex Rainal. Thomass. l. cit. C. 39.

(f) Gravamen XIII. ita: „Insuper & hoc moluntur S. Pontifices Monasteria aliquot eximendo, ut ab Episcoporum eorum, seu Ordinariorum, ac defensorum, protectorumque aliorum jurisdictione ita exempti reddantur immunes, immediateque subiaceant Sedi Apost. quæ res non tam prædictis ipsorum Ordinariis ac defensoribus, sed & toti & Imperio cedit in iacturam. . . . Quapropter & hic Imperii Proceres & Status rogant præfata onera exemptionum abroganda, tollenda, emendandaque, ac Monasteria hæc Episcoporum & defensorum ordinariæ jurisdictioni relinquenda. Ut vel inde Imperium & per Sædem Apost. enervatum vires pristinas eo celerius recuperare queat“.

§. V.

Quid quoad exemptiones in Tridentino actum.

Quantis animorum motibus causa exemptionum in Trid. agitata, acta loquuntur, edicunt historiæ. Quo zelo non perorabat teste Palavicino Cardinalis Lotharingæ contra Capitulorum exemptiones?
Epis.

Episcopi unâ cum Principibus Germaniæ, Episcopi quoque Hispani omnes omnino exemptiones è medio tollendas urgebant, ac omnia Regularium Monasteria, ac Canonice Capitula Episcopis immediatè subjienda omnibus, quæ poterant viribus, instabant, instabant pariter pro revocandis Mendicantium privilegiis, ut scilicet ad primævam reducerentur institutionem, ad quam redacti ut auxiliares, & subsidiarii Parochorum in Functionibus Hierarchicis plenariè Episcopis & Parochis subderentur. At intererant complures Abbates, ac Ordinum Generales eorumque Patroni, qui suis insistebant privilegiis prætendentes eadem non gratuita, sed ob insignia ipsorum in Ecclesiam merita esse remuneratoria (a), à Legatis pariter Pontificiis, ac Episcopis Italiæ sublatio exemptionum (b), ac revocatio privilegiorum Mendicantibus indultorum haud probata fuit (c). Inde Patribus viâ mediâ procedendum benè visum, & exemptiones non omnes equidem indiscriminatim sublata, variis tamen eam in rem editis decretis ita circumscriptæ, & limitatæ, ut nativa Episcoporum in Regulares jurisdictio pristino vigori fuerit ferè restituta. Interim quia Tridentini decretis non tam nova Episcopis concessa potestas, quàm vetus, & avita auctoritas Episcopis restituta intelligitur, inde colligunt Canonistæ communiter 1. *delegatam* à Trid. jurisdictionem æquivalere *ordinariæ*, 2. eandem *latæ & favorabilis* esse interpretationis, 3. &c. (d). Præcipua super hâc materiâ edita decreta sigillatim recenserebimus. 1. Clerici Sæculares, & Regulares exempti extra Monasterium degentes, sin deliquerint, ab Ordinario loci, tanquam à *Sede Apostolicâ delegato* etiam extra visitationem puniri & corrigi valent (e), id idem de Regularibus, qui Studiorum causâ ad Universitates mittuntur dispositum (f). Regularis intra claustra Monasterii degens, ac extra illud ita notoriè delinquens, ut populo scandalo sit, à suo

à suo superiore puniendus, aut ad poenam ab Episcopo infligendam extradendus (g). In causis civilibus mercedum, & miserabilium personarum Clerici Sæculares & Regulares qualitercunque exempti coram Ordinariis locorum conveniri, & ad solvendum nullo obstante privilegio compelli valent (h). 2. Nullâ exemptione quidpiam impediende obligantur Regulares ad censuras & interdicta ab Ordinariis lata in suis Ecclesiis promulganda, & servanda, obligantur itidem, ut se conforment legibus Episcoporum quoad Missæ, aut Fectorum celebrationem (i). 3. Regulares cujuscunque Ordinis etiam in Ecclesiis suorum Ordinum prædicaturi personaliter se Episcopis præsentare tenentur, in Ecclesiis aliis verò ad populum verba facturi præter licentiam suorum Superiorum etiam Episcopi licentiam habere tenentur (k). 4. Nemo Regularium confessiones Sæcularium excipere potest, nisi approbatus ab Episcopo (l). Itidem Regulares curam animarum personarum Sæcularium exercentes in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem spectant, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi *immediatè* subsunt (m). Brevitatis gratiâ alia decreta silentio præterimus, de quibus vid. Karg, & Van Espen *Regulo* Can. P. II. exemptiones pariter Capitulorum, uti & singularum personarum variis limitibus circumscriptæ (n). Occasione exemptionum etiam post tempora Trid. novas in Ecclesiâ exortas fuisse contentiones facta & exempla edocent. Ad finem Sæculi præteriti antiqua controversia Ecclesiam Salisburgensem inter, & Passaviensem reerudit, Passavienfis se non solum ab omni *jure Metropolitico exemptam* declarari, verum etiam in *Archi-Episcopatum* erigi omnem movebat lapidem, cujus conatibus Archipraful Salisburgensis unâ cum pluribus Germaniæ Proceribus vehementer, & diu quoque non sine effectu sese opposuere, donec ad potentissimam intercessionem Caroli VI.

Imp. Benedictus XIII. per editam Bullam 1728 Episcopum Passaviensem à jure Metropolitico Salisburgensi exemit, eidemque usum *Pallii*, & *insignium Archiepiscopali* concessit (o). Nostrum non est, ut quaestioni juris hâc de causâ motæ nos immisceamus, quia nostri fori solummodo, *quid facti* circa exemptiones in Ecclesiâ contigerit, referre, unum tamen pro complemento adjungimus: mirum sanè, ipse Benedict. XIV. Author exemptionis & erectionis Abbatiae Fuldenfis in Episcopatum, in aliâ causâ scilicet Episcopi Spirensis contra Ecclesiam Collegiatam in *Bruchsal* respondebat Monasterium à jurisdictione Episcopi juxta canonicas Sanctiones eximi non posse non requisito ejusdem consensu . . . (p).

- (a) Auctor Annot. ad t. *de officio, & potest. jud. deleg.*
 (b) Ex politicâ sanè ratione apologiam exemptionis Regularium in se suscepit Pallav. hist. Trid. l. 12. cap. 13. §. 8. „haud inficior unum ex emolumentis, quæ Regularium immunitas secum fert in eo situm, quod auctoritatem Sedis Apost. sustineat secundum institutionem Christi, & Ecclesiæ bonum, cum in comperto sit omne Monarchiæ regimen, quo se illatum tueatur, opus habere in singulis provinciis aliquo præsidio ejusmodi subditorum, qui Principi per se, ac perpetuè illis dominantibus nequaquam subdiciantur.“
 (c) Rationem, cur Curiales Romani Mendicantium privilegii conservandis impensè faverint, vid. ap. Espenium P. II. Sect. I. t. 6. c. 7.
 (d) Cf. Febr. J. Cui comment. in retract. posit. 35.
 (e) Sess. 6. cap. 3., & Sess. 14. c. 4. *de reform.*
 (f) Sess. 25. cap. 4. *de Regularibus.*
 (g) L. cit. c. 14. Exemplum domesticum habuimus in Henrico de Virneburg Archiepiscopo, vid. Würdtwein nov. subsid. t. IV. Num tum temporis quidam cacotrophia, ut ita parthasiâ utar, laborabant?
 (h) Sess. 7. c. 14. *de reform.* — (i) Sess. 22. *de observ. & vitand. in celebrat. Miss.* Sess. cit. *de Regularib.* cap. 12. In vim Ordinationis generalis super dierum Festerum imminutione 1770, sâ Martii emanatæ insimul decretum Dedicationem omnium Archiepiscopos Nostræ Ecclesiarum Dominicâ Festum S. Martini Episcopi insequentè stabiliter celebrandam, nonne hâc lege Archiepiscopali omnes quoque Regulares exempti stringuntur?

(k) Sess.

- (A) Sess. 5. c. 2. & Sess. 24. c. 4. *de reform.* — (E) Sess. 25. c. 15. *de reform.*
 (M) Sess. 25. cap. 11. *de Regul.* — (N) Sess. 6. cap. 4. Sess. 25. cap. 6. Sess.
 24. cap. 11. *de reform.*
 (O) Faber Staats Canzler, sieben und fünfzigster Theil, Cap. XVII. p. 664.
 (P) Bull. T. II. p. 208.

CAPUT ULTIMUM.

DE ORIGINE, INSTITUTIONE CHOR-EPISCOPORUM, EORUM POTESTATE, AC OFFICIIS.

§. I.

*Unde nomen Chor-Episcopi, & origo Chor-
 Episcoporum repetenda.*

Quemadmodum ipsimet Apostoli in prædicando verbo Dei coadjutores sibi adsciverant, qui & potestate ordinandi alios Ecclesiæ ministros ex ipsâ Apostolorum institutione pollebant, sic & Episcopi (cum ipsorum Diocæsibus per conversionem gentilium magna facta esset accessio, & ipsi ob amplitudinem Diocæsium ad omnes muneris sui partes adimplendas impotentes evaderent) varios sibi constituere ministros, qui veluti Vicarii eorundem vices supplerent, inter quos & veniunt sic dicti: *Chor-Episcopi*. De ratione nominis ætymologicâ inter auctores non satis convenit. Quidam ex eo putant ipsos *Chor-Episcopos* fuisse dictos, eo quod de *Choro Sacerdotum* essent, sed longè verisimilius (id quod magis patebit ex infra dicendis) inde hoc nomen ipsis fuisse attributum, eo quod *ruris Episcopi* essent, qui in pagis & villulis aliqua Episcoporum munera obirent (a). Unde Ferrandus Diaconus in Breviario Canonum Chor-Episcopos *Vicarios Episcoporum* interpretatur, ratione muneris attentâ, quod

F 2 gerunt

gerunt erga vicinas Ecclesias, & Parœcias rusticanas (b). Origo Chor-Episcoporum nullatenus ex institutione Christi, aut Apostolorum est repetenda, nullum siquidem eorundem vestigium, aut in S. Scripturâ, aut in Canonibus, item Constitutionibus sic dictis Apostolicis, aut in genuinis S. Ignatii Antiocheni epistolis, aut in Epist. Cornelii P. ad Fabium Antiochenum, aut in Canonibus Illiberitanis invenire licet. Luculentum igitur inde argumentum desumitur tribus prioribus Ecclesiæ Sæculis nullis adhucdum existisse sic dictos Chor-Episcopos. In Ecclesiâ Orientali prima eorundem mentio occurrit in Conciliis Ancyrano, & Neo-cæsareensi de An. 314. (c), cum verò hæc Concilia loquantur de Chor-Episcopis, ut jam modò institutis, ac agant de eorundem coercendâ potestate, quam sibi contra Canones vindicârunt, ritè inde colligimus paulò ante tempus dictorum Conciliorum in Oriente exortos fuisse Chor-Episcopos. In Occidentali autem Ecclesiâ primâ de eisdem mentio instituta invenitur in Conc. Regienfi de An. 439., in quo Can. 3. Armentarius contra Canones, utpote in scio Metropolitanò ordinatus, ita Episcopatu abdicatus est, ut tamen eidem fuerit permissum cum *Chor-Episcopis* sedere, eorumque fungi muneribus, si quis illum ex Episcopis hoc vellet solari munere (d). Contrarium, ante Sæc. V. scilicet apud Latinos modò viguisse Chor-Episcopatum ex nullo genuino monumento evinci potest, quod attinet Damasum P., qui floruit circa medium Sæc. IV., & qui in epist. IV., aut juxta alios V. dicitur locutus de Chor-Episcopis, communis & satis hodièdum nota opinio Criticorum ejusdem Epistolas, exceptâ unâ ad Hieronimum, sicut & aliorum veterum P. esse suppositas (e). Ab initio hujus §. modò diximus, quâ occasione fuerint instituti Chor-Episcopi, cum scilicet Sæc. IV., & V. Ecclesia jam immensa accipiebat incrementa, ac sic Episcopi omnia, quæ ipsorum mune-

muneris erant, per semetipfos peragere nequibant, necesse habebant in vicis & pagis constituere quosdam Episcopos *Vicarios*, eisque concedere potestatem quædam negotia vice eorum expediendi, & inde ortum suum traxerunt Chor-Episcopi, de cujus Ordinis naturâ adhucdum disputatur, unde

- (a) Bingham l. 2. c. 14. §. 1. Juenin Dissert. IX. quæst. 2. de Ord.
 (b) Ap. de Marca de Sacerd. l. 2. cap. 13. Joh. Georg Vertschens Versuch Kirchen-Historie. Erstes Jahrhundert, zehntes Hauptstück, vierter Abschnitt, §. XXVI.: „Es waren nicht nur in Flecken und Dörfern Christliche Gemeinden anzutreffen, sondern solche auch mit Aeltesten oder Bischöfen versehen. . . Um aber diese Bischöfe von denen, so in den Städten waren zu unterscheiden, wurden sie Chor-Bischöfe, von dem Worte, welches einen Meyerhof, ein Landgut, ein Feld und Dorf bedeutet, benennet.
 (c) Futilia esse eorum argumenta, qui ex antiquioribus monumentis etiam Chor-Episcoporum eruiere conantur, ostendit Berti l. 36. c. 10. de Theolog. discipl. p. 258. — (d) Caball. Not. Ecclesiast. sæc. V.
 (e) Rautenstrauch Inst. Jur. Eccles. t. 1. de Vicar. Episcop. §. 572.

§. II.

Recensentur diversæ opiniones quoad naturam Ordinis Chor-Episcopatus.

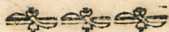
Drima sententia eorum, quæ eosdem censet fuisse solummodo metros Presbyteros, nec ullam unquam *per se* accepisse Ordinationem Episcopalem (a). Admittunt tamen negari non posse aliquando contigisse in Chor-Episcopos assumi, qui Episcopali Charactere ab antea insigniti, aut à suâ Diœcesi ob persecutionis æstum expulsi, aut ab ejus administratione in pœnam gravis cujusdam criminis commissi legitimâ autoritate erant privati (b). Altera est opinio eorum, qui è diametro sustinent Chor-Episcopos omnes Charactere, & Ordinatione

tione fuisse veros Episcopos (c). Argumenta eorum præcipua sunt, imum ex Concil. Ancyrano Can. 12. „Chor-Episcopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare, sed nec Presbyteris Civitatis sine præcepto Episcopi, aut litteris imperare“, ergo saltem de licentiâ Episcopi Chor-Episcopis licitum ordinare Presbyteros, aut Diaconos, ergo insigniti erant Characterè Episcopali, Alterum ex Conc. Antiocheno de An. 341., quod idem majore adhucdum claritate confirmat „Qui in vicis & in pagis Chor-Episcopi dicuntur, quamvis *manûs impositionem Episcoporum perceperint*, & *ut Episcopi consecrati sint*, tamen sanctæ Synodo placuit . . ., nec Presbyterum, nec Diaconum ordinare audeant absque urbis Episcopo, cui subjiuntur ipse & regio“ 3tium ex epist. 181. Basilii ad suos Chor-Episcopos, in quâ eodem acriter reprehendit, quod violatâ jurisdictione Episcopali nonnullos *in Sacerdotalem numerum cooptarent*, cum prædecessorum suorum tempore *nisi præmonitis Episcopis* hoc attentare non auderent. Potestatem igitur Ordinandorum Presbyterorum eisdem competere non pernegat, sed vult eâdem non utendum nisi præmonitis Episcopis. Aliud argumentum ex Athanasio vide apud Bingham (d). Ast non obstantibus adductis argumentis inter extremas has sententias nostro judicio sententia media videtur verisimilior, Chor-Episcopos scilicet *ex suo instituto* fuisse non nisi simplices Presbyteros, interdum tamen *ex causis accidentariis* contigisse, ut iidem Characterè Episcopali præ aliis Sacerdotibus præminerent (e). Nunquid enim Can. 6. Sardicenis, 57 Laodicenis, aliique (f), distinctè interdicebant, ne in villis, pagis, oppidulis constituerentur Episcopi? & quænam inter alias ita statuendi ratio, nonne, ne aliàs nomen & autoritas Characteris Episcopalis vilesceret? ubinam verò ex ipsorum instituto instituendi Chor-Episcopi, nunquid ex ipsâ nominis ratione (§ præced.) in pagis &

&

& villulis? qui ergo dictis conformiter sustineri queat Chor-Episcopos ex proprio instituto veros fuisse Episcopos non capimus. Nunquid ex præscripto Canonum ordinandi in Episcopos à tribus saltem Episcopis erant ordinandi, id quod & constanter scimus in Ecclesiâ religiose fuisse observatum? quid autem ad ordinationem Chor-Episcopi? *fiat autem Chor-Episcopus* (inquit Synod. Antiochena Can. X.) *ab Episcopo Civitatis, cui subijcitur*, igitur suâ ordinatione non erant Episcopi. Constans semper fuit Patrum traditio Episcopos (de quo in anteced.) veros Apostolorum successores existere, cum ex adverso constanter à Patribus creditum Chor-Episcopos non Apostolis, sed septuaginta discipulis successisse, *Chor-Episcopi autem* (inquit Conc. Neo-Cæsariense C. 14.) *sunt quidem in figurâ septuaginta*. Ergo non omnes Characterè Episcopali condecorati, ergo sin hoc Characterè præfulgebant, id non ex ipsorum instituto, sed ex causis accidentariis promanabat. Ex ipso Can. 10. Antiocheno hoc totum evidens, dicit etenim Canon: „*Quamvis manus* (aut ut alii legunt *si manus*) *impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi consecrati sint*“, ergo quidam Chor-Episcoporum consecratione Episcopali erant insigniti, sed non omnes, ergo omnes ex ipsorum instituto non aliud, quam simplices Presbyteri. Quoad Can. Ancyranum adnotat, ac invictissimè demonstrat de Marca (g) græcum hujus canonis textum omnino vitiatum esse, ac ipsam vulgaram Dionisii versionem mutilam esse, in eâque restituenda hæc verba: *aliquid agere*, eademque inferenda post illa verba: *Presbyteris Civitatis*, atque ita integer Canon exhibendus: *Chor-Episcopis non licere Presbyteros aut Diaconos ordinare, sed nec Presbyteris Civitatis aliquid agere sine præcepto Episcopi, vel literis in unaquâque Parocchia*. Verba Basilii: *in Sacerdotalem numerum coaptarent viri docti interpretantur de ini-*
tia-

ziatione inferiorum Clericorum, quos ibidem Basilius apertè distinguit à Presbyteris & Diaconis, imò potestatem ordinandi Clericos inferiores priùs Chor-Episcopis indultam Basilius ibidem restringit, cum scilicet à veteri disciplinà recesserant non sedulè discutiendo eorum merita, quos Clero adscribebant, nec de iis referendo ad Episcopum, statuit Basilius, ne Chor-Episcopi aliquem inferioris gradus Clericorum constituent, nisi priùs consulto Episcopo, qui promovendorum suffragetur meritis. Causæ accidentariæ (cur hinc inde Chor-Episcopi Charactere Episcopali insigniti) erant varix, 1. ut ab initio diximus, nonnulli Episcopi ob hostilitatem ob contumaciam populi &c. suas Ecclesias adire non permittebantur, similes fere nostris Episcopis titularibus, qui assignati Ecclesiis in partibus infidelium existentibus proprià carent Diocesi, in quà jurisdictionem exerceant. Isti nonnunquam regendo Chor-Episcopatu adhibebantur. Chor-Episcopatus siquidem ministerium erat, ad quod tum Presbyteri, tum Episcopi assumebantur, cum itaque conferebatur alicui Episcopo vacanti, hic verus Episcopus erat, non in vim Chor-Episcopatus, utpote qui solùm Ecclesiarum in agris sitarum administrationem conferebat, sed in vim ab antea susceptæ consecrationis Episcopalis. Conc. Antiochenum Can. 18. Episcopis vacantibus, qui ordinati ad parœciam suam non accedunt ob contumaciam populi aut ob aliam causam sine tamen eorum culpâ, eisdem inquam Episcopis permittit honoris & ministerii communionem, eâ tamen lege, ut negotiis Ecclesiæ, in quà morantur, sese non immisceant. Sanè si Episcopus vicinus misericordiâ commotus Chor-Episcopatus ministerium eidem contulisset, idem Chor-Episcopus qui & verus Episcopus.

2. Cum, uti dictum, Episcopi in solis urbibus constituendi, Hæretici quidam uti Cathari, aliique eosdem etiam in pagis ostentationis causâ collo-

collocabant, quibus, qui ad Catholicam communionem redibant, interdum gratia fiebat Chor-Episcopatus locum obtinendi, uti de Catharis statuit Can. 8. Conc. Nicæni.

- (a) Juenin Diss. cit., Natalis append. ad Diss. 44. in Sæc. IV. Thomass. P. 1. l. 2. cap. 1. & 2., aliique.
 (b) Caball. ad Can. 13. Conc. Ancyr., de Marca l. 2. de Concord. C. 13., Bellarm. de Cleric. l. 1. c. 17. Zallwein T. IV. Q. II. C. II. §. VIII.
 (c) Rabanus Abb. Fuldenfis l. de Chor-Episcopis ap. de Marca, Bingham l. II. cap. 14. §. IV., aliique ab eo citati. — (d) L. cit.
 (e) Eerti l. & cap. cit. Rautenstrauch ibidem §. 574. & seqq.
 (f) Dist. 80. per totam. — (g) L. cit. cap. 14.

§. III.

Diversa Chor-Episcoporum officia recensentur.

Generatim loquendo, quanta Chor-Episcoporum olim fuerit potestas, unâ nequit definiri regulâ, cum non semper, & ubique eadem, utpote in multis precaria, & dependens ab arbitrio Episcoporum, à quibus eam accipiebant. Communia tamen eorum officia communiter recensentur: I. Præpositi erant (eo fere modo, quo hodieum Decani rurales) Presbyterorum ruralium, in horum vitæ rationem inquirere, de eâque referre ad Episcopum Civitatis, minoribus Ecclesiæ officiis idoneos deputare ministros. *Constituunt autem Lectores, Hypodiaconos, & Exorcistas, & eorum promotionem sibi sufficere existiment* (a). Cumque tunc temporis Ordinibus minoribus adhucdum accensebatur Sub-Diaconatus, pollebant & potestate hunc Ordinem conferendi. Ex prædictis canonibus perperam eruere studeat, Bingham (§. præced.) Chor-Episcopis quâ talibus potestatem Presbyteros & Diaconos ordinandi revera indultam fuisse, uti & ex Can. 3. Concilii Regiens. (§. 1.) ineptè concludit & indultam fuisse potesta-

potestatem administrandi Sacramentum Confirmationis (b). 2. Possent potestate Clericis ruralibus è Diœcesi suâ in aliam transferri cupientibus dandi litteras *canonicas*, seu *pacificas*, ut sacra officia ibidem obire possent „Presbyteri, qui sunt in agris, *canonicas* epistolas dare non possunt, ad solos tantum vicinos Episcopos litteras destinabunt, Chor-Episcopi autem, qui sunt irreprehensibiles, dare possunt *pacificas*, id est: generales epistolas“ Concil. Antiochenum (c). Adnotat Van Espen (d): „Congruit huic Can. hodierna Ecclesiæ praxis, quæ *testimoniales* dare permittit Presbyteris, sive Parochis, at *pacificas*, sive *dimissoriales*, quibus Clericis ministrandi licentia extra Diœcesin conceditur, Episcopis eorumque Vicariis reservata esse solet, nec sine litteris Episcopi ad divina celebranda admittendum Presbyterum externum præscribunt Synodi“. 3. Potestatem habebant celebrandi Sacrificium in urbibus præsentibus etiam Episcopo, & Presbyteris urbibus, quâ non gaudebant alii Presbyterii (e). 4. Pauperum & Prochochocheorum cura & ministerium ad eosdem specialiter pertinebat (f). 5. Gaudebant privilegio sedendi in Conciliis, in iisdemque suam dicendi sententiam (g). Hisce privilegiis ex Ss. Canonum præscripto speciatim gaudebant Chor-Episcopi ad majorem præ aliis Presbyteris auctoritatem eisdem conciliandam.

(a) Conc. Antioch. Can. X. Ancyr. Can. XIII.

(b) Cur Chor-Episcopis facilius permittum Ordines minores conferre, quàm benedicere Virgines, vid. apud Thomass. P. 1. L. II. Cap. II.

(c) Can. VIII. — (d) Schol. in Can. Antioch. — (e) Neo-Cæsar. Can. XIII.

(f) Can. cit. — (g) Bingham l. cit. §. X.

§. Ulti-

Ordo Chor-Episcoporum suppressus.

Cum tot condecorati prærogativis Chor-Episcopi eò usque audaciæ devenerant, ut in omnibus fere Episcopis se æquarent, ac ea sibi arrogarent munera, quæ solis Episcopis propria semper existebant, neque varii Canones Conciliorum, quibus similia severè interdicerentur, satis efficaces essent ad Chor-Episcopos in suo officio continendos, inde ad extrema progressum remedia, & de eorundem abrogatione hinc inde in Ecclesiâ actum fuit. Et quidem in Ecclesiâ Latinâ jam modo Sæculo VIII. abrogari cœperunt, cum enim in Galliâ, & Germaniâ sub finem dicti Sæc. aut initium Sæc. IX. exorta gravis quæstio occasione Presbyterorum, & aliorum à Chor-Episcopis ordinatorum, quos plures invalidè ordinatos arbitrabantur, ut contentio sopiretur, eandem referendam ad S. P. Leonem III. bene visum Carolo M., ad quem eâ de causâ Arnonem Salisburgensem Archi-Episcopum delegavit. Sententia S. P. hæc erat Chor-Episcopos nec esse, nec fuisse Episcopos, quia nec *ad Sedem Episcopalem implendam*, nec canonicè *à tribus Episcopis* essent ordinati. Ex eo consequens Ordinationes ab eisdem peractas irritas habendas, ac iterandas esse, nullum Presbyterum fore vel Diaconum aut Subdiaconum ab eis ordinatum, nec Ecclesiâ ab eis dedicatam, nec Virginem consecratam, nec quemquam confirmatum, nec quidquam, quod de Episcopali munere præsumperunt, esse peractum &c. Sententiæ P. accesserat consensus Patrum Gallicanorum Conc. Ratisbonensis, quæ Synodus & prohibebat ullos exposit ordinari Chor-Episcopos. At non obstante hæc Leonis III. responsione, & Episcoporum Synodali resolutione non defuere, qui causam Chor-Episcoporum defendendam in se suscipere,

licitum Chor-Episcopis prætendentes omnia Munia Episcopalia de licentiâ Episcopi Civitatis obire, ac sententiam eorum, qui Chor-Episcopos ad officia simplicium Presbyterorum dejiciebant, antiquis & novis Ecclesiæ moribus contrariam audacter pronuntiantes, ita Rabanus Maurus l. *de Chor-Episcopis*, quem annis aliquot post Leonis responsum misit ad Drogonem Episcopum Metensem (a). In Conc. Parisiensi de An. 829. (b) statutum, ne Chor-Episcopi Sacramentum Confirmationis, aliaque ministeria obire attentarent, quæ solis Pontificibus debentur. Concil. Meldense de An. 845. (c) pariter statuebat: Ne Chor-Episcopi Sacramentum Confirmationis administrarent, ne Ecclesias dedicarent, ne conferrent Ordines Ecclesiasticos, qui per impositionem manûs tribuuntur, hoc est: non nisi usque ad Subdiaconatum, & *boc jubente Episcopo*. Conc. Metense de An. 888. (d) jubebat Basilicas à Chor-Episcopis consecratas denuo ab Episcopis consecrari, *quia juxta decreta Damasi, Innocentii & Leonis vacuum est atque inane*, quidquid in summi Sacerdotii Episcopi egerunt ministerio. Quantum verò actum fuerit de Chor-Episcoporum potestate ex toto restringendâ, ac eorundem abrogatione, attamen hic ordo in univèrsam non fuit in Occidente extinctus nisi medio circiter Sæc. X. Causa, cur Chor-Episcopi licet per Canones & Regum Capitularia prohibiti, adhucdum per multos perduraverint annos, ex ipsis Capitularibus detegitur „Placuit, ne Chor-Episcopi à quibusdam deinceps fiant, quoniam hætenus à nescientibus S. Patrum, & maximè Apostolorum decreta, & *qui suis quietibus, ac delectationibus inbærent, facti sunt*“. Idcirco & olim . . . (e) Altera causa eruitur ex Flodoardo (f), scilicet occasio inde arrepta à Magnatibus, ac Principibus retardandi Canonicas Episcoporum electiones, dum nimirum modicâ mercede conductos constituiebant Chor-Episcopos, qui sedî vacanti

vacanti præsent, & munia Episcopalia obirent, ipsi ad interim reditus Episcopales suis Aulicis percipiendos assignabant. Hisce incommodis perspectis progressum tandem unanimiter ad executionem Canonum, & Capitularium, & Episcopi unanimi conspirarunt consensu abstinentes à constituendis Chor-Episcopis curà lustrandi Parœcias rusticanas, & corrigendi Presbyteros in Archidiaconos & Decanos rurales passim translata. In Oriente equidem Chor-Episcopi non ita Cristas erigere, ac Episcoporum jura involare inceperant, sed modestius suâ utebantur potestate, unde & aliquanto diutius subsistebant, sub finem tamen Sæc. XI. hic ordo in Oriente teste Balsamone in notis ad Can. XIII. Ancy. exolevit.

(a) Vid. apud de Marca de Concord. Sacerd. & Imp.

(b) Can. 27. — (c) Can. 20. — (d) Can. 8. — (e) Capitul. 119. — (f) Hist. Eccles. Rhemenf. C. 10.

PARERGA SELECTA
EX
HISTORIA ECCLESIASTICA.

- I. **C**onventus iste, de quo Act. XV., veri Concilii naturam præ se ferebat.
- II. Quod de Simone Mago narrari solitum, eum videlicet Romæ volatum attentasse, ac artibus Magicis in aera elatum, precibus verò S. Petri dejectum fractis cruribus jacuisse, id totum fabulis cur non accenseamus?
- III. Nullo non tempore in Ecclesiâ vigeat usus Confessionis Sacramentalis.

IV.

- IV. Omnes septem, quas in itinere Romano scripsisse dicitur epistolas, & solæ veluti genuinæ S. Ignatii Antiocheni Episcopi meritò recipiendæ.
- V. Longè alia quoad infingendam excommunicationem olim disciplina, 1. primis Ecclesiæ sæculis Episcopi, & Presbyteri accedente nonnunquam laicorum consensu infligebant excommunicationem.
- VI. 2. Non citò & temerè, sed non nisi adhibitâ magnâ cautione, non nisi gementes, & veluti inviti procedebant ad excommunicandos doctrinæ Christi adversam tenentes doctrinam, Ecclesiæ rebelles, aut aliorum gravium criminum convictos.
- VII. 3. Et quisnam tum excommunicationis effectus? R. Hisce vinculis innodati bonis & officiis spiritualibus privabantur, non verò bonis, quæ ipsis veluti hominibus, & civibus jure naturali, gentium, & civili debentur.
- VIII. Sæculum, quo Ecclesia ut dogma definierit *Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum fuisse*, quis Historicorum determinavit? Ast
- IX. Quis crederet? in hoc ultimo quadrante Sæculi XVIII. insurgebant Theologi primæ classis, fideles in Christo defuncti P. Sallierath interpretes novum Christi fidelibus dogma elatâ voce obtrudere volentes, en! specimen eximium Studii Theologici reformati, qui reformati? more Majorum.
- X. Ex Can. Antioch, XXIII. relat. caus. 8. q. 1. non eruitur irrestrictè fuisse vetitum, ne Episcopi in Episcopatu Successorem sibi constituent.
- XI. Olim in constitutione Coadjutoris licentiam Pontificis non fuisse requisitam probat factum Valerii Augustinum sibi constituentis coadjutorem.

XII.

- XII. Epistola de Chor-Episcoporum privilegia rectè abjudicatur S. Léoni.
- XIII. Tum ante, tum adhucdum post Conc. Nicænum penes populum jus residebat in electionibus Episcoporum ferendi suffragium.
- XIV. Quânam de causâ epist. Leonis in Conc. Chalcedonensi in examen vocata?
- XV. Quidquid sit de jure antiquo Romano, indubitatum Sæc. XII. eam in Ecclesiâ viguisse disciplinam, ut matrimonium non obstante adulterio *non qualificato* inter adulteros solutis legitimis nuptiis contractum ut validum fuerit agnitum. Unde
- XVI. Sinistrè interpretantur Alexand. III. cap. *tanta, qui filii sint legitimi*, qui eundem de matrimonio invalidè, utpote inter adulteros contracto locutum fuisse defendere student. Cf. Constitutio Benedict. XIV. *Reddita nobis*.
- XVII. Quinam olim dicti Cardinales? Omnes & singuli Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, quotquot alicui Ecclesiæ, aut loco pio tanquam proprii rectores erant *incardinati*.
- XVIII. An Philippus Arabs, an Constantinus M. primus Imperatorum, qui religionem Christianam professus, non ita certum. Sententiâ media non omni destituitur probabilitate.
- XIX. Nullam in Franciâ Sæc. VI. Abbatum exemptionem ab Episcopis adhucdum fuisse admissam satis edocet Can. XIX. Aurelian.
- XX. Facundus Hermianensis Episcopus l. 9. c. 5. doctrinæ orthodoxæ de reali Christi Domini in Sacramento Eucharistiæ præsentâ minimè fuit adversatus.
- XXI Sub judice lis est, num libri IV. dialogorum *de vitâ & miraculis Monachorum Italicorum* Gregorio M. ut auctori adjudicandi,

- XXII. Varia demonstrant exempla Episcopos non judicasse sese ad-
scriptos ad cœcam decretis Pontificiis præstandam obedientiam
- XXIII. Regularium exemptiones à jurisdictione Episcopi usque ad
Sæculum XI. planè incognitæ.
- XXIV. Primis tribus Ecclesiæ Sæculis nullos reperire est Chor-Epis-
copos.
- XXV. Ex authentico monumento non potest demonstrari ante Sæc. V.
modò in Ecclesiâ Occidentali extitisse Chor-Episcopatum.
- XXVI. Neque omnes, neque nulli Chor-Episcopi, olim Charactere
Episcopali insigniti.

ULB Halle

3

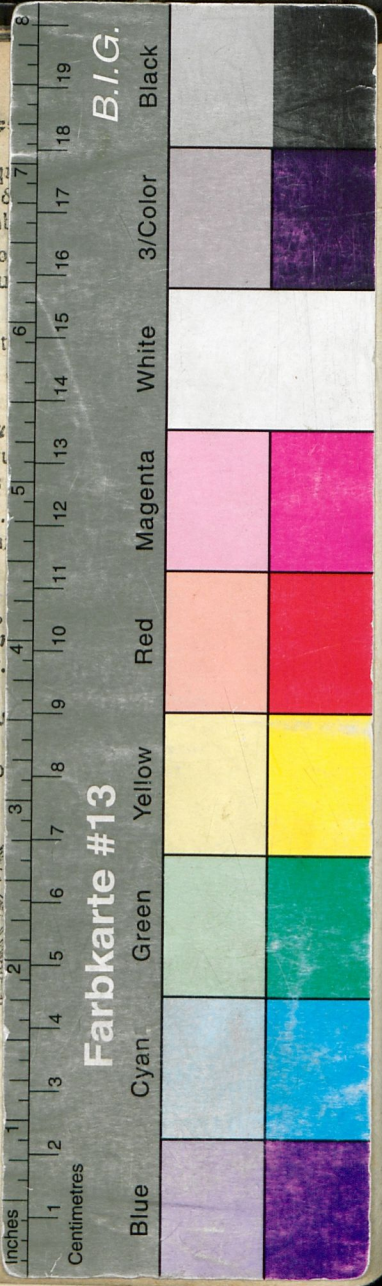
006 389 805

vd 18

DISSERTATIO ALTERA ¹⁷⁸⁵ 4
HISTORICO-ECCLESIASTICA
DE
PISCOPIS, CHOR-EPISCOPIS,
AC
REGULARIUM
EXEMPTIONIBUS.

QUAM
UNA CUM PARERGIS SELECTIS
EX
HISTORIA ECCLESIASTICA
PRÆSIDE
P. ANDREA SPITZ,
ABBATIS TUITIENSIS ORD. S. BENEDICTI PROFESSORIS, HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ,
AC THEOLOGIÆ LITTERARIÆ PROFESSORIS PUBL. ET ORD.
ERUDITORUM TENTAMINI EXPONIT IN ACROATERIO
MAJORE BONNENSI
D. PETRUS JOSEPHUS PLENZ,
PERILLUSTRIS ECCLESIAE COLLEGIATÆ IN VILICH VICARIUS, HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ, Ss. CANONUM, AC THEOLOGIÆ PASTORALIS AUDITOR
AD DIEM JULII MDCCLXXXV.

MANE A IX AD XI.

Cum censurâ Archiepiscopali, ac licentiâ Electorali Academicâ.

BONNÆ,
ex Typographia Elect. Acad. apud Joan. Frid. Abshoven,